

ΔΗΜΟΣΙΑ ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ
ΚΟΝΙΤΣΑΣ
ΑΡ. ΕΙΣΑΓΩΓΗΣ Α/28985
ΗΜΕΡ. ΕΙΣΑΓΩΓΗΣ 10-4-83
ΤΑΞΙΝ. ΑΡΙΘΜ. _____

ΚΟΝΙΤΣΑΣ

36 γενάρης - φλεβάρης 1991

ΠΕΡΙΟΔΙΚΟ ΟΡΓΑΝΟ ΕΠΙΚΟΙΝΩΝΙΑΣ
ΚΑΙ ΠΡΟΒΟΛΗΣ ΤΗΣ ΕΠΑΡΧΙΑΣ ΚΟΝΙΤΣΑΣ

ΠΕΡΙΟΔΟΣ ΤΡΙΤΗ. ΤΕΥΧΟΣ 36 ΔΡΧ. 200
ΚΟΝΙΤΣΑ

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

	Σελ.
Κουβεντιάζοντας με τους φίλους μας	1
Λίγα λόγια για τα κοινά Σ.Τ.	2
Η δεκαετία του βυρσοδευείου «Α»	3
Άνθρωποι και κοτσύφια, Σ. Τουφίδη	4
Μια παράλειψη, Στ. Πανταζή	5
Η Δοξασμένη Κοιλάδα, Η. Παπαζήση	6
Μνημείο στην Αννίτσα, Δ. Ραμαντάνη	8
Μαρία Δημάδη, Φ. Γελαδόπουλου	9
Κονιτσιώτικα Τοπωνυμικά, Ι. Τσάγκα	10
Αγναντεύοντας από τη Δροσοπηγή, Θ. Ζιώγα	15
Απόψεις - κρίσεις, Σ.Τ.	18
Αξιόπαινη εκδήλωση, Σ.Τ.	19
Νεοσελιτζουκισμοί, Φ. Καγάλη	20
Αλβανικές εξελίξεις, Λ. Βλάχου	22
Η μέλισσα και τα προϊόντα της, Σ. Τουφίδη	24
Θύμισες, Ν. Γκουντουβά	25
Οι Βορειοπειρώτες - η Εξουσία - η Κοινωνία «Α»	26
Η δουλειά είναι τιμή, Γ. Παπαμιχάλη	28
Του Ηπειρώτη τσοπάνη το τάμα, Γ. Μπούρη	29
Ιστορικά αφηγήματα, Α. Κολιού	31
Σχόλια - Ειδήσεις	34
Κοινωνικά	36

Παλιό γεφύρι Πηγής (Πεκλάρι)

Εκδίδεται από Συντακτική
Επιτροπή

Ανδρέου Ηλίας
Ζώτος Θεόφιλος
Τουφίδη Σωτήρης
Τσιάγκης Ίκαρος
Τσούβαλη Κατερίνα

Υπεύθυνος σύμφωνα
με το Νόμο:
Σωτ. Τουφίδη
Κόνιτσα 44.100
Τηλ. (0655)
22.464 — 22.212

Ετήσια συνδρομή: Εσωτερικού Δρχ 1000
Εξωτερικού, Δολ. U.S.A. 20. Αυστραλ. 30
Αλληλογραφία - Συνδρομές - Εμβάσματα
στον υπεύθυνο του περιοδικού Σ. Τουφίδη,
ή στο βιβλιοπωλείο «ΕΛΕΓΕΙΟ» Θ. Ζώτου, Κόνιτσα

Για την Αθήνα, στο Νικολ. Δ. Καζαμία
Εμμ. Μπενάκη 24. Τηλ. 36 27 725

Κουβεντιάζοντας με τους φίλους μας

Συμπατριώτες και φίλοι αναγνώστες της «ΚΟΝΙΤΣΑΣ»

Συμπληρώθηκαν έξι χρόνια από την έκδοση του περιοδικού μας στην Κόνιτσα και αισίως βαδίζουμε για τον έβδομο χρόνο.

Μ' αυτό το πρώτο τεύχος της χρονιάς νιώθουμε την υποχρέωση να σας ενημερώσουμε για την πορεία, τα προβλήματα και τη μελλοντική προοπτική του περιοδικού μας. Γιατί ζει και δυναμώνει από τις δικές μας προσπάθειες ταυτόχρονα με τη δική σας οικονομική και ηθική συνδρομή.

Στο διάστημα που πέρασε (1985-1990), η έκδοση συνεχίστηκε ανελλιπώς κάθε δίμηνο -όπως γνωρίζετε- καλυτερεύοντας ποιοτικά και ποσοτικά.

Βέβαια υπήρξαν και ελλείψεις ή τεχνικές αδυναμίες, αλλά πιστεύουμε, ότι γενικά η πορεία του περιοδικού ήταν θετική.

Όλοι γνωρίζουν ότι είναι πολύ δύ-

σκολο να βγαίνει ένα περιοδικό στην επαρχία και μάλιστα μ' αυτές τις οικονομικές δυνατότητες που έχουμε αφού πολλοί φίλοι μας καθυστερούν τις συνδρομές τους πάνω από δύο χρόνια.

Αμετακίνητος στόχος μας είναι η συνέχιση και η βελτίωση του, για το σκοπό αυτόν, όμως, χρειαζόμαστε την οικονομική βοήθεια όλων, (ατόμων και φορέων).

Μετά τη νέα άνοδο των τυπογραφικών εξόδων είμαστε αναγκασμένοι να αυξήσουμε την ετήσια συνδρομή σε 1.000 δραχμές. Παράλληλα, καλούμε κάθε φίλο να ενισχύσει το περιοδικό εγγράφοντας έναν καινούριο συνδρομητή. Καλούμε τους Συλλόγους και τις Αδελφότητες να μας συνδράμουν οικονομικά γιατί το περιοδικό ανήκει σε όλους μας και πρέπει να καλλιερευσει για το καλό όλης της Επαρχίας.

Με την βοήθεια όλων μπορεί στο άμεσο μέλλον να γίνει και πλουσιότερο σε ύλη και να τυπώνεται κάθε μήνα.

Ελπίζουμε...

Σ.Ε.

Λίγα λόγια και απλά γι' αυτούς που ασχολούνται με τα Κοινά

Την 1η του Γενάρη ανέλαβε τη διαχείριση του Δήμου Κόνιτσας, για μια τετραετία, ο νέος Δήμαρχος και το καινούριο Δημ. Συμβούλιο. Το ίδιο έγινε με τους Κοινοτάρχες σε όλα τα χωριά.

Με την ευχή για επιτυχία στο έργο τους, θα ήθελα να εκθέσω σε τούτο το σημείωμά μου μερικές σκέψεις για αυτούς που αποφασίζουν να υπηρετήσουν το λαό, σκέψεις που βγαίνουν από κάποια πείρα στα Κοινά.

Νομίζω ότι για να μπορέσει ένας Δήμαρχος - Κοινοτάρχης - Σύμβουλος να προσφέρει θετικό έργο στον τόπο του (γι' αυτό εκλέχτηκε από το λαό), πρέπει να πολιτεύεται με ήθος, τιμιότητα και συνέπεια, χωρίς μικροϋπολογισμούς και υστεροβουλίες.

Ίσως μου πει κάποιος: μα, γίνεται στην πολιτική να 'ναι κανείς ηθικός, τίμιος και συνεπής; Έτσι που κατάντησε σήμερα η κοινωνία μας αυτά είναι... πολυτέλειες, πρέπει να προσαρμόζεσαι με τον περίγυρό σου, διαφορετικά θα πληγωθείς γρήγορα και θα κλειστείς στο καβούκι σου...

Είναι γεγονός ότι υπάρχει μια γενική σήψη που κατατρώει διοικούντες και διοικούμενους με αποτέλεσμα να περνάνε τα χρόνια, να χάνονται πολλές ευκαιρίες και να μη γίνεται προκοπή στον τόπο.

Από τη μιά μεριά οι διοικούντες, με τη γλύκα της εξουσίας που παράσχει οφίκια και άλλα τινά οφέλη, αποπροσανατολίζονται και κυνηγούν τις τετραετίες εφαρμόζοντας κοντόφθαλμη μικροπολιτική που οδηγεί, αργά ή γρήγορα, σε αδιέξοδο μονοπάτι.

Αποτέλεσμα: ο σαλτιμπάγκος πολιτικάντης θα εισπράξει την καταδίκη από

το λαό ο οποίος (λαός) θα γάχνει για νέους μεσίες.

Από την άλλη μεριά, οι περισσότεροι πολίτες προσπαθούν να πετύχουν κάποια μικρά ή μεγάλα οφέλη (πολλά απ' τα οποία είναι άνομα και παράνομα) και τα πετυχαίνουν με την βοήθεια ή την ανοχή των αρχόντων, εις βάρος τελικά του κοινωνικού συνόλου.

Μ' αυτόν τον τρόπο ένας Δήμαρχος ή ένας Κοινοτάρχης μπορεί να δημιουργεί κάποιες πρόσκαιρες συμπάθειες, τελικά όμως αποβαίνουν εις βάρος του γιατί δεν είναι δυνατό να ικανοποιηθούν όλα τα ρουσφέτια· οι δυσαρεστημένοι θα 'ναι περισσότεροι στο τέλος.

Φτάνουμε λοιπόν, στο συμπέρασμα: και έργο σωστό να μη γίνεται και δυσαρέσκεις να εισπράττει ο Δημ. Άρχοντας. Αυτό ισχύει για όλους τους ασχολούμενους με τα κοινά, από Πρωθυπουργό μέχρι τον τελευταίο Κοινοτάρχη. Και ο φαύλος κύκλος συνεχίζεται...

Κατά τη γνώμη μας, αν κάποιος από τους παραπάνω αξιωματούχους θέλει να προσφέρει πραγματικό έργο και να εκτιμηθεί απ' το λαό πρέπει να πιστεύει βαθιά στις αρχές που αναφέραμε στην αρχή του άρθρου μας και να προσβλέπει σε μιά τετραετία.

Αν ο κόσμος αναγνωρίσει το ήθος και τη συνέπειά του, μπορεί να του ξαναδώσει την εξουσία, αν όχι, τότε δε θα 'ναι αυτός ο φταίχτης.

Είναι προτιμότερο να συμπεριφέρεται με ειλικρίνεια και αντικειμενικότητα σε όλους, παρά να 'ναι μεροληπτικός και κογιόνος, γιατί σύμφωνα με τις Γραφές «δεν μπορεί κάποιος να εργάζεται για δύο αφεντικά».

Η δεκαετία του βυρσοδευείου

Μιας δεκαετίας έπεσε η αυλαία και μιάς νέας εκείνης του '90 μόλις άνοιξε και η Κόνιτσα ταλανίζεται ακόμη από το πρόβλημα βυρσοδευείου.

Μία ολόκληρη δεκαετία καταδικιά του. Μονοπώλησε το ενδιαφέρον μας, τους αγώνες μας και απομύζησε την ικμάδα των ανθρωπίνων δυνατοτήτων μας την στιγμή που αυτές έπρεπε να διοχετευθούν προς την κατεύθυνση της εξέλιξης και εκσυγχρονισμού της Κόνιτσας και της επαρχίας της.

Το βυρσοδευείο εμφανίζεται με πολλούς ομόκεντρους κύκλους όπου ο καθένας αντιπροσωπεύει και μία διάσταση του όλου θέματος.

Έτσι έχουμε τον κύκλο της οικονομικής διάστασης, εκείνον της περιβατολογικής, αλλά ο κύκλος ο πλησιέστερος προς το κέντρο του προβλήματος βυρσοδευείο είναι εκείνος της πολιτικής του διάστασης. Αυτή του η διάσταση είναι τόσο αρνητική όσο και η μόλυνσή του με ένα και μοναδικό θετικό σημείο το οποίο ορίζει την πηγή και την αιτία της κακοδαιμονίας αυτού εδώ του τόπου. Το βυρσοδευείο σαν μια ολοκληρωμένη πλέον πραγματικότητα αποτελεί την συνισταμένη δύο πραγμάτων: πολιτικής αναξιοπιστίας και έκπτωσης των πολιτών υψοφόρων σε οπαδούς των κομμάτων. Καθ' όλη την διάρκεια της δεκαετίας του '80 μέσα στην οποία ανδρώθηκε το βυρσοδευείο λάβαμε από υψηλά κυβερνητικά κλιμάκια επανειλημένα ρητές διαβεβαιώσεις πως το βυρσοδευείο δεν πρόκειται να γίνει ενώ την ίδια στιγμή συνεχίζονταν οι γενναίες χρηματοδοτήσεις. Και εμείς, θεατές αυτού του θεάτρου δεν τολμήσαμε να θέσουμε σε κίνηση τον μηχανισμό του αποκαλούμενου πολιτικού κόστους. Αυτή την στιγ-

μή το βυρσοδευείο προ των πυλών της πόλης αναμένει την πρώτη ύλη για να μπει σε λειτουργία. Είναι παραπάνω από βέβαιο και επιστημονικά τεκμηριωμένο πως το μέλλον μας επιφυλάσσει πρωτόγνωρες οικολογικές ανατροπές. Είναι κρίμα περιοχές σαν της Επαρχίας Κόνιτσας να θυσιάζονται χάριν ενός βυρσοδευείου την στιγμή που είναι ολοφάνερο πως χρειάζονται για λόγους εκ διαμέτρου αντίθετους προς εκείνους του βυρσοδευείου. Ελπίζουμε πως και την ύστατη στιγμή το θέμα θα εξεταστεί σε επίπεδο καθαρά τεχνοκρατικό έξω από κάθε πολιτική του παράμετρο και ότι η περιοχή μας θα διαδραματίσει τον ρόλο που της πρέπει και της ανήκει.

29 Ιανουαρίου 1991 «Α»

Ο σωστός δημόσιος άντρας πρέπει να εργάζεται για ένα «αφεντικό» που είναι το σύνολο του λαού. Τότε μόνο θα 'ναι πετυχημένος και άξιος στη συνείδηση αυτών που τον εξέλεξαν.

Ας σταματήσουμε, όμως, εδώ το θέμα είναι μεγάλο και δεν εξαντλείται βέβαια μ' αυτά τα λίγα λόγια, ωστόσο, εκείνοι που διαθέτουν ευαίσθητες «κεραίες» λήψης, κάτι μπορούν ν' αποκομίσουν, έστω κι από τα λίγα τούτα.

Σ.Τ.

Άνθρωποι και κοτσούφια

Φίλος του δάσους και φιλοξενούμενος απ' αυτό. Ζει στα ριζά των βουνών και στις ρεματιές: καλλικέλαδος υμνωδός του λόγγου, χειμερινός επισκέπτης των χωριάτικων κήπων. Το φτερωτό πλάσμα της Δημιουργίας με την εβένινη φορεσιά και το κεχριμπαρένιο ράμφος. Ποιός είναι;

— Ο κότσουφας.

Ποιητές τον εξύμνησαν με τα ποιήματα τους και μουσικοί τον τραγούδησαν με μεράκι.

Μετά το απδόνι, είναι ο καλύτερος, ο πιο υποβλητικός τραγουδιστής της άνοιξης και του καλοκαιριού στο μεγάλο κοντσέρτο της Φύσης.

Διαβάζοντας αυτές τις γραμμές θα αναρωτηθεί, ίσως, ο αναγνώστης, γιατί καταπιάνομαι μ' ένα τέτοιο θέμα χειμωνιάτικα, αφού μες στην καρδιά του Φλεβάρη δεν έχουμε λουλούδια και κελαπήματα πουλιών.

Αφορμή για τα προαναφερόμενα μου δόθηκε από τη δράση πολλών «κυνηγών», κοινώς «ντουφεκάδων», που σε όλο το διάστημα της κυνηγετικής περιόδου έδειξαν υπερβάλλοντα ζήλο και μεγάλη δεινότητα στον ανελέητο σκοτωμό αυτού του ωφέλιμου και αξιαγάπητου πουλιού.

Τους έβλεπες καθημερινά στο δρόμο, από γέφυρα Κόνιτσας προς Άγιο Κωνσταντίνο, με στρατιωτική περιβολή, καραμπίνες και φουσεκλίκια - σαν το λήσταρχο Γιαγκούλα - να κορδώνονται και να κομπορημονούν μεταξύ τους για τα μεγάλα «κατορδώματα», το φόνο, δηλαδή, δεκάδων ή και εκατοντάδων πουλιών.

Κι αυτά, προκλητικά, μπροστά στα μάτια όλων των διερχομένων. Φανταστείτε τι γίνεται στις ρεματιές και στις δενδροσυστάδες με τον κισσό.

Αφού λιγόστευαν σε επικίνδυνο σημείο, με νόμιμα και παράνομα μέσα

την αρκούδα, το ζαρκάδι, τον αγριόγατο κι ένα σωρό άλλα αγρίμια της πανίδας στην περιοχή μας - χωρίς οι αρμόδιες υπηρεσίες να είναι σε θέση να ελέγξουν την κατάσταση - τώρα βάλθηκαν να εξολοθρεύουν κι όλα τα πετεινά τ' ουρανού.

Και δε λογαριάζουν αυτοί οι άνθρωποι ούτε τις διαταγές της Νομαρχίας που απαγόρευε το κυνήγι σε περιοχές σκεπασμένες με χιόνι. Τα «μπαμ» και «μπούμ» πήγαιναν... σύννεφο, ακόμα και τις μέρες που η περιοχή μας καλυπτόταν από χιόνι μισού μέτρου.

Είναι κυνηγετική συνείδηση αυτή από πολιτισμένους ανθρώπους; Αυτό που είδαμε φέτος είναι πραγματικός εξολοθρευμός...

Πού βρίσκουν -τέλος πάντων- αυτοί οι άνθρωποι το δικαίωμα να σκοτώνουν και ν' αφανίζουν ασύδοτοι;

Εμείς οι άλλοι -οι πολλοί- δεν έχουμε δικαίωμα, μέσα στο χώρο της πανίδας που ζούμε, να θαυμάζουμε να φωτογραφίζουμε, ν' ακούμε τη μελωδία των πουλιών;

— Έχετε. Θα μας απαντήσουν, σίγουρα, οι ντουφεκάδες. Όμως, τι να λάβουμε εμείς, όταν αυτοί ακροβολίζονται σε δημοσιές και φαράγγια, κουβαλώντας αρμαδιές από κοτσούφια και κάθε λογής πετούμενο;

Αλήθεια, δεν ξέρουν άραγε, όσοι σκοτώνουν, την ωφελιμότητα των κοτσουφιών και των άλλων πουλιών;

Αν κάνουν έναν Μαγιάτικο περίπατο (χωρίς ντουφέκι!) στο δάσος, θ' ακούσουν ανάμεσα στ' απδόνια να ξεχωρίζει το μελωδικό σφύριγμα του κότσουφα, που συντροφεύει από καταβολής κόσμου τους τσοπάνηδες και τους ξωμάχους και συναρπάζει τους φυσιολάτρες, δίνοντας έναν ξεχωριστό τόνο στη με-

γάλη συναυλία της Φύσης...

.....
Με την ευκαιρία ας δούμε το θέμα και λίγο γενικότερα.

Αυτή η ασυδοσία θα ρημάζει κυριολεκτικά την πανίδα. Τι πρέπει να γίνει;

Συνοπτικά, νομίζω, τούτα: ζύπνημα της συνείδησης των πολιτών και κυρίως των παιδιών με κατάλληλα μαθήματα σε όλες τις βαθμίδες της παιδείας. Σπουδαίο ρόλο σ' αυτό πρέπει να έχει η τηλεόραση. Αυτά βέβαια είναι ιδανικά, αλλά τ' αποτελέσματα θα βραδύνουν.

Άμεσα, πρέπει να γίνει από την πολιτεία η κινητοποίηση όλων των υπηρεσιών για την προστασία πανίδας και χλωρίδας, με περισσότερο προσωπικό, σε 24ωρη διάρκεια και με εξοπλισμό με ασυρμάτους μέχρι ελικόπτερα.

Ξεσήκωμα όλων των φυσιολατρών, οικολόγων και οικολογούντων σε ενεργό συμμετοχή και συμπράταση στις Αρχές και τις Υπηρεσίες, για φύλαξη, διατήρηση και ενίσχυση Πανίδας και Χλωρίδας του τόπου μας.

Τέλος, οι κυνηγετικοί Σύλλογοι να κάνουν ενημερωτικά και επιμορφωτικά σεμινάρια στα μέλη τους να καταλάβουν κάποτε ότι πρέπει να κυνηγούν σωστά. Να ξεχωρίσουν ποιοί είναι οι πραγματικοί κυνηγοί και ποιοί οι ασυνείδητοι και ασύδοτοι ντουφεκάδες, που θα πρέπει να τους διαγράφουν από τους Συλλόγους τους, ώστε να μη φορτώνονται οι πραγματικοί κυνηγοί το κακό όνομα από την ανάρμοστη συμπεριφορά των ασυνείδητων.

Όλα αυτά μπορούν να γίνουν με την πρωτοβουλία και τη φροντίδα της Πολιτείας που θα τα υλοποιήσει με τα αρμόδια Υπουργεία.

Και μιά και σε κάθε περίπτωση αναφερόμαστε στην Ε.Ο.Κ. και το περιλάλητο '92 κ.λ.π., ας σπεύσουμε να εναρμολογήσουμε με την Ευρώπη, στην οποία, αυτά που γράφουμε, ισχύουν από χρόνια και τα πετούμενα τ' αγρίμια και οι άνθρωποι ζουν αρμονικά.

Σωτ. Τουφίδης

Μια παράλειψη

Στα τεύχη 33 και 34 του περιοδικού «Κόνιτσα» διάβασα το σημείωμα του πρώην καθηγητή μου κ. Νικολάου Χ. Ρεμπέλη «Δημοτικά τραγούδια και λαϊκοί οργανοπαίκτες».

Για το περιεχόμενο που ήταν καταπληκτικό δεν έχω να προσθέσω τίποτε.

Θα επισημάνω όμως μία βασική παράλειψη που έγινε στα ονόματα των οργανοπαίκτων.

Ο αγαπημένος μου καθηγητής, πιστεύω άδελά του, παρέλειψε να αναφέρει τα ονόματα των παιδιών του Φίλιπα Φιλιππίδη από το Κεράσοβο, σήμερα Αγ. Παρασκευή Κόνιτσας.

Ιδιαίτερα για τον Νίκο Φιλιππίδη που συνδυάζει εξαιρετικό ταλέντο και σπάνιο ήθος αναφέρω ότι είναι ο κύριος στυλοβάτης στα χορευτικά προγράμματα της Πανηπειρωτικής Ομοσπονδίας και προσωπικά πιστεύω βαδίζει στα αχνάρια του Βετεράνου οργανοπαίκτη της Ηπείρου Τάσου Χαλκιά.

Με τιμή
Στ. Πανταζής
Αθήνα

Η Δοξασμένη Κοιλιάδα

(Η λεκάνη του Αώου

Η αρχαία Παραναία)

του Ηλία Ευθ. Παπαζήση

(συν. από το προηγ.)

Μέρος 22ον (συνέχεια)

Ξανάγινε το κουβούκλιο αυτό στερεότερο και σιδηροδεμένο. το 1911 εξωραϊσθηκε και αγιογραφήθηκε με τη δαπάνη του κατοίκου Παλαιοσελλίου Ζήση Μπακοπούλου.

Δυστυχώς ο Ναός αυτός που με αισιοδοξία αλλά και τόσες φροντίδες, κόπους, στερήσεις και ταλαιπωρίες έγινε, σήμερα κινδυνεύει. Μπροστά από 40 χρόνια έπαθε αισθητή κλίση που δημιουργεί το φόβο της κατάρρευσής του. Αρχιτέκτων που ήρθε απ' την Αθήνα απεσταλμένος από τον τότε Αρχιεπίσκοπο Αθηνών και πάσης Ελλάδος αειμνηστο Σπυρίδωνα μετά τη διαπίστωση της κατάστασης του κτιρίου είπε: «Δεν φεύγει ο Ναός, φεύγει η περιοχή η οποία υφίσταται κατολισθήσεις. Απόδειξις, ότι και τα γύρω του Ναού δένδρα έχουν την ίδια με το Ναό κλίση. Η κατάσταση είναι καθαρά γεωλογική, εξαρτάται η διατήρηση του Ναού απ' τη στερεότητα του εδάφους της περιοχής. Ο Ναός δεν επιδέχεται καμιά επισκευή. Δεν παρουσιάζει καμιά ρωγή. Ευχόμεθα η κατάσταση του εδάφους να σταθεροποιηθεί και να μείνει στο σημείο που βρίσκεται».

Ο εφιάλτης όμως της κατάρρευσης εξακολουθεί να βασανίζει τους κατοίκους και πάντοτε εύχονται για τη διάσωση του Ναού ο οποίος με το υπ' αριθ., 3224738/23/89 έγγραφο του Υπουργείου Πολιτισμού προς τον Εκπολιτιστικόν Σύλλογον Παλαιοσελλίου χαρακτηρίσθηκε ιστορικό μνημείο, διατηρητέο.

Η γνωμάτευση του Αθηναίου Αρχιτέκτονα, ότι κινδυνεύει να καταρρεύ-

σει ο Κεντρικός Ναός της Αγίας Παρασκευής, συγκλόνησε τους κατοίκους. Δημιούργησε σάλο και πανικό. Ο νεοτοποθετηθείς στην Κόνιτσα Μητροπολίτης Χριστόφορος, με διαταγή του απαγόρευσε τον εκκλησιασμό των κατοίκων στο Ναό που κινδύνευε να καταρρεύσει, Εκείνοι διαμαρτυρήθηκαν έντονα για την απαγόρευση του εκκλησιασμού των στο Ναό, και τελικά, ο Μητροπολίτης ήρε την απαγόρευση με την επιφύλαξη όμως ότι ο κίνδυνος της κατάρρευσης του Ναού δεν εξέλιπε.

Ήταν η περίοδος (1952-1953) κατά την οποία η Αρχιεπισκοπή Αθηνών εσάλπισε στο Πανελλήνιο την ανάγκη να ανεγερθούν όλοι οι Ναοί της χώρας που κατεστράφησαν ή έπαθαν ζημιές στη διάρκεια των πολέμων (Β' Παγκοσμίου και Εμφυλίου). Ο Μακαριώτατος Αθηνών και πάσης Ελλάδος αειμνηστος Σπυρίδων με έκκλησή του στους διάφορους οργανισμούς της χώρας, εζήτησε τη συμπαράσταση αυτών στην ιερά προσπάθειά του. Η Εθνική Τράπεζα της Ελλάδος ανέλαβε ν' ανεγείρει με έξοδά της τρεις Ναούς στην Ήπειρο, απ' τους οποίους τον έναν στο Παλαιοσέλλι με την επιθυμία του Μακαριωτάτου. Πρωϊνή ώρα μιάς Κυριακής του Ιουλίου κτύπησε η πόρτα της κατοικίας μου (Κουντουριώτου 52 Ιωάννινα). Ήταν ο Νεωκόρος του Ναού του Αγίου Νικολάου αγοράς της πόλης Ιωαννίνων. Μου είπε, ότι με ζητεί ο Δεσπότης Δημήτριος (τοποτηρητής στη Μητρόπολη Ιωαννίνων) που λειτουργούσε αυτή τη μέρα στον Άγιο Νικόλαο αγοράς. Τον συνήντησα μετά τη θεία λειτουργία και εύχαρης μου είπε τα εξής: «Έχω καλά νέα να σου πω για το χωριό σου. Ο Μακαριώτατος Σπυρίδων, έπεισε την Εθνική Τράπεζα, όπως απ' τους τρεις Ναούς που ανέλαβε ν' α-

νεγείρει στην Ήπειρο, τον ένα ν' ανεγείρει στο Παλαιοσέλλι, σε αντικατάσταση του Ναού που κινδυνεύει να καταρρεύσει. Θέτει όμως η Τράπεζα και ορισμένους όρους τους οποίους η Κοινότης πρέπει να τους αποδεχθεί

Το οικόπεδο θα είναι δωρεά της Κοινότητας και απαραίτητα να είναι επίπεδο. Επίσης η Κοινότης θα διαθέσει την απαιτούμενη ποσότητα ασβέστου, άμμου και πέτρας. Ειδοποιήθηκε η Κοινότης, εάν δέχεται τους όρους της Τραπεζής, ο δε συγχωριανός σου αρχιτέκτων Μιχαήλ Σιμούλης πήρε εντολή να μεταβεί στο χωριό να εκλέξει το κατάλληλο οικόπεδο. Συ, θέλω να μου πεις, και γι' αυτό σε κάλεσα, τον ανώτατο αριθμό των εκκλησιαζομένων στο χωριό. Τον αριθμόν αυτόν τον ζητεί η Τράπεζα για να ρυθμίσει, ώστε η χωρητικότητα του Ναού να είναι ανάλογη με τον ανώτατο αριθμό των εκκλησιαζομένων». Εκρίναμε, ότι ο μεγαλύτερος αριθμός των εκκλησιαζομένων κατοίκων, παρατηρείται τη Μεγάλη Παρασκευή και τους υπολογίσαμε σε 300. Η είδηση για ανέγερση Νέου Ναού στο χωριό, εχαροποίησε τους κατοίκους Παλαιοσελλίου. Η Κοινότης δέχθηκε πρόθυμα τους όρους που έδετε η Εθνική Τράπεζα και σ' απόδειξη προέβη αμέσως στην κατασκευή ασβεστοκαμίνου χωρητικότητας 40.000 οκάδων ασβέστου. Διάθεση δε και προθυμία υπήρχε και για την προμήθεια των άλλων υλικών άμμου και πέτρας. Ο αρχιτέκτων κ. Σιμούλης απασχολημένος με τα πολλά προβλήματα της Μητρόπολης Ιωαννίνων, εβράδυνε ολίγο να μεταβεί στο Παλαιοσέλλι για την εκλογή του οικοπέδου, η οποία, όταν πήγε, πολύ τον δυσκόλευσε, γιατί η διαμόρφωση του εδάφους μέσα στο χωριό δεν προσφέρεται για επίπεδα οικόπεδα, όπως η Τράπεζα απαιτούσε. Τελικά υπέ-

δειξε ως μόνο κατάλληλο οικόπεδο, κήπον που βρίσκονταν στο κέντρο του χωριού έκτασης περίπου στρέμματος και της ιδιοκτησίας του Βασιλείου Κων/τίνου Κωτούλα.

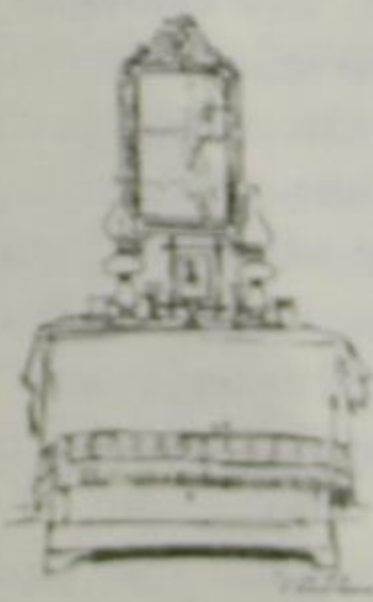
Παρά ταύτα ο Νέος αυτός Ναός δεν ανηγέρθη στο Παλαιοσέλλι. Ακολούθησε ανεξήγητη απροσδόκητη αδιαφορία και έμμεση αντίδραση από τους ιδύνοντες του χωριού, που μετέβαλε την κατάσταση. Επίμονες συστάσεις της Μητρόπολης να επιδείξουν ενδιαφέρον, απέβησαν άκαρπες. Η Εθνική Τράπεζα μπροστά στην αδιαφορία που εκδηλώθηκε ανέστειλε την υποσχέσή της και ανήγειρε τον Ναόν σε άλλο χωριό, που είχε την άμεση ανάγκη του. Έτσι το χωριό έχασε τη μοναδική αυτή ευκαιρία. Έχασε την ανέγερση ενός Ναού συγχρονισμένου που θα ήταν και ο στολισμός του. Να όγονται οι συντελεστές της ματαίωσης ενός τοιούτου έργου. Η άσβεστος που εν τω μεταξύ ήταν έτοιμη, διενεμήθη στους κατοίκους. Ο κήπος δε που υπεδείχθη ως οικόπεδο για την ανέγερση του Ναού, με λίγα χρόνια, πωλήθηκε στον Μιχαήλ Γιαννούση όπου έκτισε την κατοικία του. Ύστερ' από ολιγόχρονο διάστημα, με ανώνυμες εισφορές μετετράπη ο υπόγειος χώρος του Κοιμητηρίου εις Ναϊσκον του Αγίου Νικολάου. Όπως και παρά πάνω γράγαμε ο Ναϊσκος αυτός, έργον βεβιασμένης και αβασάνιστης ενέργειας, δεν εκπληρεί τους όρους κανονικού Ιερού Ναού.

Γράφομε ιστορία και δεν αποκρύπτομε, ότι η αδιαφορία εκείνων που διηύθυναν το χωριό συνεχίζεται. Το Υπουργείο Προνοίας, επέδειξε ενδιαφέρον ν' ανεγείρει κτίριο για τη στέγαση του Νηπιοτροφείου που ιδρύθηκε και λειτουργούσε στο χωριό. Ενέγραψε στον προϋπολογισμό του Υπουργείου 200.000 δραχμές για το σκοπό αυτό

και συγχρόνως διέταξε τεχνικόν να έλθει απ' τα Ιωάννινα στο χωριό να επιλέξει το οικόπεδο και το τοπογραφικό διάγραμμα να συντάξει. Ο τεχνικός Απόστολος Βερτόδουλος που ήρθε στο χωριό, διάλεξε ως οικόπεδο για την ανέγερση του κτιρίου του Νηπιοτροφείου τον χώρο του παλαιού νεκροταφείου, το δε τοπογραφικό διάγραμμα που συνέταξε στα Ιωάννινα, το έστειλε στην Κοινότητα, για να το υποβάλει αυτή ως αρμοδία στο Υπουργείο.

Το Υπουργείο, προκειμένου να προκηρύξει διαγωνισμό για την κατασκευή του κτιρίου, εζήτησε απ' τη Κοινότητα το τοπογραφικό διάγραμμα. Η Κοινότης αντί να στείλει το τοπογραφικό διάγραμμα έγγραψε: «Δεν έχομε ανάγκη άλλου κτιρίου για τη στέγαση του Νηπιοτροφείου. Υπάρχει ο Ξενών της Κοινότητος κατάλληλος για τη στέγασή του. Το Υπουργείο απήντησε, ότι δεν έχει ανάγκη υποδείξεων, αλλά να σταλεί το ταχύτερο το τοπογραφικό διάγραμμα. Η Κοινότης εκώφευσε και χάθηκε έτσι άλλη μιά ευκαιρία ν' αποκτήσει το χωριό ένα νέο κτίριο. Μιά τοπική παροιμία λέγει «το ποτάμι, δεν κατεβάζει όλο ένα κούτσουρα» (δηλαδή για ξύλευση), και στην προκειμένη περίπτωση οι ευκαιρίες δεν παρουσιάζονται πάντοτε.

Συνεχίζεται

Μνημείο στην Αννίτσα Φιλιππαίων

Από τα Γρεβενά που ζει μόνιμα ο φίλος του περιοδικού μας κ. Δημ. Ραμαντάνης (κατάγεται από το Δίστρατο), μας πληροφορεί ότι ο Σύνδεσμος τραυματιών και πολεμιστών Νομού Γρεβενών, του οποίου είναι από δεκαπενταετίας πρόεδρος, ανήγειρε μνημείο πεσόντων στη θέση Αννίτσα Φιλιππαίων.

Τα εγκαίνια έγιναν στις 16 - 8 - 90 και ο κ. Ραμαντάνης εξιστόρησε τα γεγονότα που έλαβαν χώραν στα βουνά της Πίνδου την εποχή του μεγάλου έπους του 1940.

Στο χώρο του μνημείου, όπως δείχνει και η φωτογραφία που δημοσιεύουμε, δεσπόζει ένας μεγάλος σταυρός 8 μ.

Δίπλα στήθηκαν μάρμαρα με σκαλιστές παραστάσεις που απεικονίζουν τη θρυλική γυναίκα της Πίνδου κ.α.

Αξιέπαινο το έργο του Συλλόγου που θα θυμίζει στους νεότερους τους αγώνες της φυλής μας για την Ελευθερία.

ΜΑΡΙΑ ΔΗΜΑΔΗ

Μιά ζωή αφιερωμένη στην Πατρίδα

Γράφει ο Φίλιππος Γελαδόπουλος
Στην Ηπειρώτικη γη, κρατά-
νε οι ρίζες της Μαρίας Δη-
μάδη, Ηρωΐδας της Εθνικής
Αντίστασης. Στάθηκε η με-
γαλύτερη ελληνίδα κατά-
σκοπος στα χρόνια του Δευ-
τέρου Παγκοσμίου Πολέ-
μου. Αποσπούσε απόρρητα
έγγραφα των χιτλερικών και
τα διοχέτευε στο ΕΑΜ. Ανυ-
πολόγιστη η προσφορά της.
Συνετέλεσε αποφασιστικά
στη συντριβή των κατακτη-
τών, η Μαρία Δημάδη.

Βρισκόμαστε στο χωριό, ΤΟΥΡ-
ΝΟΒΟ, στα 1880. Η Δημαδαΐικη φα-
μελιά ήτανε πλούσια. Και το σπουδαίο,
ήταν πάντοτε συντρέχτρα στον πόνο και
στα βάσανα των συγχωριανών.

Οι Τούρκοι τότε, διαφέντευαν σ' ό-
λη την Ήπειρο. Η Ρωμιοσύνη σκλάβω-
κ' η απελπισία πλάκωνε τις καρδιές των
ραγιάδων. Οι Δημαδαίοι ήταν άνθρω-
ποι φωτισμένοι, και πρωτοστατούσαν
στην απελευθερωτική δράση. Αυτό ό-
μως έγινε αντιληπτό απ' τους Αγάδες,
κι οι τσοχανταραίοι (χωροφύλακες)
τους παρακολουθούσαν. Μα κι οι Δη-
μαδαίοι κατάλαβαν πως κινδύνευαν κι
αποφάσισαν να δραπετεύσουν στην
Ελλάδα, για να γλιτώσουν απ' το γιατα-
γάνι του δυνάστη. Ένα βράδυ σκάρω-
σαν ένα τέχνασμα. Κάλεσαν τους πρού-
χοντες, μα προπαντός τούς Τούρκους
αφεντάδες σε φαγοπότι. Έτσι με την ευ-
καιρία καμώθηκαν πως παρουσίαζαν
τα πλούτια τους: Βαρέλια, τυριά, βούτυ-
ρα, λάδια, σάρια, καλαμπόκια. Μ' όλα

αυτά τα αγαθά+, θέλαν να δείξουν πό-
σο καλά θα περνούσαν τους χειμωνιά-
τικους μήνες στο Τούρνοβο.

Σαν τέλειωσε το γλέντι, στους
Τούρκους μοίρασαν πεσκέσια και μπα-
χτσίσια, κι έτσι ξεγέλασαν και παρα-
πλάνησαν όλους.

Είχε πιά σημάνει η ώρα της φυγής.
Τα μεσάνυχτα ξεπόρτισαν απ' το σπίτι.
Χώθηκαν σε μονοπάτια, σε ρουμάνια.
Και περπατώντας μερόνυχτα έφτασαν
στο Αγρίνιο.

Ο μικρός Κώστας Δημάδης πήγε
στο δημοτικό. Μετά στο Σχολαρχείο
Μεσολογγίου. Κατόπι στην Αθήνα στο
Πανεπιστήμιο. Βγήκε γιατρός. Στη συ-
νέχεια για ανώτερες σπουδές πήγε στο
Παρίσι.

Γύρισε στο Αγρίνιο στα 1906,
πλούσιος μεγαλογιατρός. Παντρεύτηκε
την Ερασμία, θυγατέρα του τρανού κα-
πνέμπορου Παναγόπουλου. Τον άλλο
χρόνο γεννήθηκε η Μαρία. Μεγάλωσε
αρχοντικά. Σπούδασε, μορφώθηκε, μι-
λούσε 4 γλώσσες. Στην Αγρινιώτικη
κοινωνία είχε κύρος, είχε ήθος, κι ήταν
η κοπέλλα που τη λάτρευαν όλοι. Προ-
σχώρησε στην Αντίσταση. Για την Πα-
τριωτική της δράση τη δολοφόνησαν
τον Αύγουστο 1944.

Αξίζει να ειπωθεί και τούτη η εξυπνάδα των
Δημαδαίων. Βαρέλια, κάδους και άλλους χώ-
ρους, τους είχαν παραγεμίσει με σαβούρες. Και
μόνο στην επιφάνεια - βιτρίνα - είχαν τοποθετή-
σει ένα λεπτό στρώμα με αγαθά. Τις μεγάλες
ποσότητες, από πριν τις μοίρασαν στη φτωχολο-
γιά του Τούρνοβου.

ΚΟΝΙΤΣΙΩΤΙΚΑ ΤΟΠΩΝΥΜΙΚΑ

Τα Παλαιά ονόματα των χωριών
της Επαρχίας Κόνιτσας, Ζέρμα,
Κάντσικο, Λούγικο και
Μπλίσγιαννη

Ιωάννη Τσάγκα

Με την ετυμολογία του ονόματος του χωριού Ζέρμα δεν έχει μέχρι σήμερα ασχοληθεί κανένας ειδικός. Ο ΚΔ. Στεργιόπουλος (1934), ο οποίος ασχολήθηκε διεξοδικά με τα τοπωνύμια της Επαρχίας Κονίτσας¹ και συμπεριέλαβε στο σχετικό δημοσίευμα του, σχεδόν όλα τα τοπωνύμια που ανήκουν στην κοινοτική έκταση της ΖΕΡΜΑΣ και έδωσε διαφωτιστικές εξηγήσεις, γι' αυτά και την ιστορία της Ζέρμας, κατά έναν παράδοξο τρόπο δεν ασχολείται καθόλου με την ετυμολογία του ονόματος του χωριού ΖΕΡΜΑ. Αρκείται μόνο να μας πει ότι είναι χωριό της Επαρχίας Κονίτσας παρά τα σύνορα με την Μακεδονία. Δεν κάνει όμως το ίδιο για τα όμορα χωριά Κάντσικο και Μπλίσγιαννη για τα οποία θα γίνει λόγος στη συνέχεια.

Ο Γερμανός Vasmer² στη συλλογή των Ελληνικών σλαβικών τοπωνυμίων δεν συμπεριλαμβάνει το όνομα του χωριού Ζέρμα καίτοι μνημονεύει τοπωνύμια της Ζέρμας όπως Μπουσέτσι, βουνό της Ζέρμας και Γκουστερίτσα, τοποθεσία της Ζέρμας. Ο ίδιος συγκαταλέγει στη μελέτη του τα ονόματα των όμορων χωριών Κάντσικου και Λούγικου.

Η τοποθεσία της Ζέρμας, τόσο η παλαιά στη θέση Σελιό, όσο και η νεότερη ήταν επικλινή. Αν ληφθεί υπόψη ότι τα παλαιότερα αλλά και σύγχρονα

τοπωνύμια του Ηπειρωτικού χώρου, όπως και ονόματα πολλών χωριών έχουν ως πηγή τους την εδαφολογική δομή (π.χ. τη μορφή — Γκούβα, το χρώμα — Καρατζιά, τη σύσταση — Μούσγα, το νερό — Μότσαλη, τη δέση — Πυρσόγιαννη = προσήλιο), τότε είναι ευεξήγητο πώς από το γέρμα προέρχεται το Ζέρμα με τη μετατροπή του Γ σε g ή j.³ Συνηθισμένη φράση είναι: «Του ηλίου το γέρμα» Δηλ. η Δύση του. Τη Ζέρμα τη βλέπει ο ήλιος μέχρι τη Δύση του.

Ακόμη ένα στοιχείο που μας κάνει να υποστηρίζουμε την προέλευση του ονόματος της γενέτειράς μας, από το «γέρμα» είναι ότι οι Ζερματινοί ως κατ'εξοχήν τσοπαναράιοι και κουδαράιοι (μάστοροι) αναζητούσαν: α) Το γέρμα την κατωφέρεια, την γυρτή κοτρώνα να την χρησιμοποιήσουν ως δεμέλιο στην κατασκευή τους ή β) το έρμα-ατος-έρεισμα υποστήριγμα (στους Αρχαίους) για να στηρίξουν την οικοδομή της καλύβας τους ή του σπιτιού τους. Κατά εντελώς παράδοξα συμπτωματικό τρόπο προήλθε και η νέα τοποθεσία της Ζέρμας για την κλίση του εδάφους της Πλαγιά, όνομα που συμφωνεί ως προς τη σημασία με τα παραπάνω αναφερθέντα.

Πρέπει να σημειωθεί πως με το όνομα του χωριού μας συνδέεται και η ομώνυμη Μονή Ζέρμας, η οποία σύμφωνα με τη σωζόμενη αποτύπωση της

σφραγίδας της ιδρύθηκε το 1618, η γέφυρα της Ζέρμας της οποίας η κατασκευή τοποθετείται ανεπιφύλακτα πριν το 1800 και ο οπλαρχηγός Γιαννούλης Ζέρμας, ο οποίος γεννήθηκε το 1854 στη Ζέρμα έδρασε στα απελευθερωτικά κινήματα της περιοχής των χωριών μας και έλαβε μέρος στον ατυχή ελληνοτουρκικό πόλεμο του 1897⁴.

Ο Π. Αραβαντινός από λάθος έγραψε Ζύρμα αντί Ζέρμα⁵.

Από τα παραπάνω συνάγεται πως το όνομα του χωριού Ζέρμα δεν συμπεριλαμβάνεται από τους ασχοληθέντες με τα σλαβικά κατάλοιπα των τοπωνυμίων στην Ελλάδα. Πρέπει επομένως να αναζητήσουμε την ετυμολογία του στις δικές μας γλωσσικές ρίζες.

Η περιοχή της Ζέρμας πλούσια σε τοπωνυμικό υλικό έδωσε αφορμή στον Κ. Στεργιόπουλο να ασχοληθεί διεξοδικά με αυτό στο τοπωνυμικό της επαρχίας Κονίτσας.

Παραμένει όμως άγνωστο σε μας πως ο Κ. Στεργιόπουλος ασχολήθηκε τόσο λεπτομερώς με τα τοπωνύμια της Ζέρμας και από ποιόν πήρε τις πληροφορίες γι' αυτά⁶. Αυτό όμως δεν σημαίνει πως το τοπωνυμικό του χωριού μας έχει μελετηθεί επαρκώς και ορθώς.

Επιθυμώντας να συμβάλουμε σε μια πληρέστερη μελέτη του τοπωνυμικού του χωριού μας και να διορθώσουμε τα τυχόν δυσετυμολόγητα ή εσφαλμένως ετυμολογηθέντα τοπωνύμια αρχίζουμε με την ετυμολογία του ονόματος του χωριού μας με την οποία ετυμολογία οι ερευνητές δεν έχουν ασχοληθεί επαρκώς και ξεκινώντας απ' αυτήν αναφερόμαστε και στο έτυμο των ονομάτων των χωριών της λάκκας Σαρανταπόρου. Διατυπώνουμε επομένως με-

ρικές όχι αβασάνιστες προτάσεις για το έτυμον του ονόματος του χωριού Ζέρμα και των άλλων όμορων χωριών.

Α' Ζέρμα εκ του πληθ. του ουδ. επιθέτου «έρημος», το οποίο σε παραφθορά αντί «έρημα» λέγεται - κυρίως στη χερσαία Ελλάδα - έρμα: π.χ. «Από τα έρμα τρώει ο λύκος». Δεν είναι καθόλου απίθανο να προέρχεται με την προσθήκη του ζ το όνομα Ζέρμα εκ του έρμα, γιατί ως απρόσιτος και ακατοίκητος τόπος μπορεί να ήταν κάποτε.

Β' Ζέρμα εκ του γέρμα: Γέρμα (το) σημαίνει η κλίση, η κάμψη, το σκύγιμο, ως η ενέργεια και το αποτέλεσμα του γέρνω, όπως προαναφέραμε.

II. Το όνομα του χωριού **ΚΑΝΤΣΙΚΟ** (Δροσοπηγή).

Με το έτοιμο του ονόματος του χωριού Κάντσικο ή Κάντζκο, όπως το γράφει ο Αραβαντινός⁷ και Κάντζικο κατά τον Χ. Σούλη⁸, έχουν ασχοληθεί και άλλοι στο παρελθόν. Ο Κ.Δ. Στεργιόπουλος γράφει πως ο Αραβαντινός θεωρούσε την λ. Κάντζκο, Αλβανική, χωρίς όμως να αναφέρεται στη σημασία της⁹. Ο ίδιος αφού αναφέρει όχι αξιόλογα ιστορικά στοιχεία για το Κάντσικο, επιχειρεί την ετυμολογία του ονόματος στηριζόμενος σ' αυτά και στο κουτσοβλάχικο ρήμα κάντου, κατζουϊ, κατζούτα Ρ, κάδου, kadzui, Kadzuta, Kadeare από το λατ. cado, το οποίο σημαίνει πίπτω¹¹. Τονίζει όμως ότι στην περίπτωση του κάντσικου πρέπει να εκληφθεί με την έννοια του πεσμένου του ερημωμένου, του εγκαταλειμμένου, γι' αυτό το λόγο τόπου.

Έτσι κατ' αυτόν αρχικά υπήρχε το χωριό Λιάσκα κοντά στο Μοναστήρι της Παναγίας της Κλαδόρμης της Φούρκας¹¹, το οποίο ερημώθηκε, άγνωστο πότε και

γιατί και οι εργάτες του Μοναστηριού έγιναν κύριοι του τόπου της Λιάσκας και ίδρυσαν το Καντσικούλι. Από «*mis-charaioi* έγιναν νταβελαίοι». Αργότερα όλοι οι εργάτες- οι συσπειρωμένοι γύρω από το Μοναστήρι κάτοικοι της περιοχής - ίδρυσαν το Κάντσικο λίγο πιο πέρα από το Καντσικούλι. Η Λιάσκα δεν είναι καθόλου απίθανο να ερημώθηκε εξαιτίας κάποιας κατολισθήσεως του εδάφους (πέσιμο), οπότε μπορεί να δικαιολογηθεί η γνώμη που προαναφέρθηκε.

Ο Θ. Γ. Ζιώγας επιχειρώντας μια παρουσίαση των τοπωνυμίων του χωριού του.

γράφει: «Η λέξη «Κάντζικο» σημαίνει λοιπόν οχυρό τόπο και προέρχεται από το Σλαβικό θέμα «κάντζ». Δέχεται δηλαδή σλαβική προέλευση του ονόματος του χωριού του και δεν λαμβάνει υπόψη του τον προαναφερθέντα Στεργιόπουλο. Ως σλαβικό εκλαμβάνει το όνομα του χωριού Κάντσικο και ο Δ. Κρέμος, ο οποίος όμως λέγει ότι σημαίνει άφαντο (οχυρό)¹². Ο Vasmer γράφει όμως πως δεν υπάρχει κάτι σχετικό στις σλαβικές πηγές για το Κάντσικο. Είναι κατηγορηματικός ότι δεν υπάρχει στην παλαιά Σλαβική. Αναφέρει, όμως, ότι πολύ συχνά στα βουλγαρικά *Konska* ή Παλαιοσλαβικά *kptBsRo* σημαίνει κόκκινη γωνιά¹³. Το «γωνιά» σχετίζεται πολύ με την τοποθεσία του Κάντσικου, γιατί η θέση που είναι χτισμένο μοιάζει με ορθή γωνία. Αν δε κάποτε και το χώμα του εδάφους του ήταν κοκκινόχωμα η παραπάνω εξήγηση μπορεί να στηρίζεται σε πραγματικά δεδομένα.

Προσωπικά θα συμφωνούσαμε περισσότερο με την ετυμολογία του ο-

νόματος που δίνει ο Κ.Δ. Στεργιόπουλος από το Κουτσοβλαχικό ρήμα *κάντζου* = πίπτω γιατί:

α) Η κουτσοβλαχική είναι ακόμα γλώσσα εν χρήσει στο συνορευόμενο με το Κάντσικο χωριό Φούρκα και β) Οι πρώτοι αυτοί κάτοικοι της Λιάσκας πρέπει να ήταν Βλάχοι και ίσως αυτοί να έδωσαν τα ονόματα στη γύρω περιοχή άσχετα με το ότι οι Καντσιώτες δεν μπορούν να έχουν καμιά σχέση με τους Λιασκιώτες, αφού οι δεύτεροι εκπατρίστηκαν ή συμπτύχθηκαν με τους Φουρκιώτες δηλ. τους κατοίκους που συγκρότησαν την κοινότητα της Φούρκας¹⁴.

III Το όνομα του χωριού **ΛΟΥΨΙΚΟ** (Λυκόρραχη - Κεφαλοχώρι)

Ο προαναφερθείς Κ.Δ. Στεργιόπουλος δεν ασχολείται διεξοδικά με το όνομα και την Ιστορία του Λούψικου. Αρκείται να μας πει ότι είναι χωριό της επαρχίας Κονίτσης, το οποίο μετονομάστηκε σε Λυκόρραχη¹⁵. Και αυτό γιατί η πρώτη προσπάθεια για εξελληνισμό του ονόματος του χωριού Λούψικο έγινε με τη μετονομασία του σε Λυκόρραχη στις 12 - 3 - 1928¹⁶ σε αντίθεση με τις κοινότητες Ζέρμας και Καντσικου και του συνοικισμού Μπλήσδιανης, που έγινε αντίστοιχα στις 20-9-1955 και 20-8-1927¹⁶.

Ο Vasmer γράφει ότι η ρίζα του ονόματος Λούψικο είναι γύρω από τον κύκλο της Σλαβικής *LubbcbbsRo*. Στα Βουλγαρικά *lub* σημαίνει φλοιός δέντρου¹⁷. Εδώ δίδεται μία άλλη από την μέχρι τώρα ευρύτερη γνωστή άποψη για την ετυμολογία του ονόματος του χωριού Λούψικο από το λατινικό *lupus* = λύκος, απ' όπου προήλθε και η νεώτερη μετονομασία του χωριού.

Στο Λούγικο υπάρχουν, πολλά και μεγάλα δέντρα, όπως μπορεί να υπήρχαν και άφθονοι λύκοι, ως το ιδιαίτερο γνώρισμα του τόπου.

Στην Κουτσοβλαχική απαντά ως αρσ. ουσ. η λέξη λούπου πλ. lup luk 3 λύκος πάλι από το λατινικό lupus¹⁸, ενώ στην Αλβανική η λέξη λούπ ή λούπι ως ενεργητικό ρήμα, σημαίνει κατατρώγω. (Ελούπι πέρνε εχερε = το κατεβρόχδισε δία μιας)¹⁹. Τόσο το αρσ. λούπου της Κουτσοβλαχικής όσο και το ενεργ. ρ. λούπι της Αλβανικής συνδέονται με το λατ. lupus -us, από τα οποία μεταγενέστερα προήλθε το όνομα Λούγικο με την προσθήκη της κατάληξης -ικο που συνήθως δηλώνει την ιδιοκτησία ή την κυριότητα ως το χαρακτηριστικό γνώρισμα της θέσης (π.χ. Βακούφικο - Τσαγκάδικο - Τσαπανέϊκα) και τη μετατροπή της συλλαβής πι ή που στο διπλό Ψ.

IV. Το όνομα του χωριού ΜΠΛΙΣΓΙΑ-ΝΗ (Λαγκάδα)

Ο Κ.Δ. Στεργιόπουλος για το όνομα του χωριού Μπλίσγιανη αναφέρει ότι ο Αραβαντινός θεωρούσε το όνομα του συνοικισμού Λαγκάδας ελληνικό και το έγραφε Μελίσδανη. Ο ίδιος μας πληροφορεί ότι οι κάτοικοί του προήλθαν από τη συγχώνευση ενός άλλου χωριού του ονομαζόμενου Ελεύθερου χωριού, που ήταν κτισμένο κοντά στο Σαραντάπορο. Η Μπλίζδιανη δέχτηκε τρεις επιδρομές από Αλβανούς Μπέπδες κατά τα έτη 1823, 1873 και 1883 εξαιτίας της προσπάθειας των προεστών της να αυτονομηθούν. Αποτέλεσμα αυτών των επιδρομών ήταν να εγκαταλειφθεί από τους πρώτους κατοίκους του και οι Μπέπδες να εγκαταστήσουν άλ-

λους από άλλα χωριά (π.χ. Από το Μπλιθούκι από όπου και το επώνυμο Μπλιδικιώτης). Οι πρώτοι που έφυγαν εγκαταστάθηκαν στη Θεσσαλία, όπου συγκρότησαν δικό τους χωριό²⁰.

Ο Φιλολόγος Ν. Ρέμπελης ασχολήθηκε με την ετυμολογία του ονόματος του χωριού Μπλίσγιανη ή όπως το γράφουν άλλοι Μπλίζδιανη για το οποίο σημείωσε ότι είναι σλαβικό προερχόμενο από το BLIZIE = δίδυμα το οποίο ως επίρρημα σημαίνει κοντά και ισχυρίστηκε πως υπάρχουν δύο εκδοχές: Ότι οι γυναίκες γεννοβολούσαν δίδυμα ή ότι σχεδόν όλοι οι κάτοικοι του χωριού ήταν συγγενείς μεταξύ τους²⁰.

Αφορμή για την παρουσίαση των παραπάνω απόγεων που αφορούν τα παλαιά ονόματα τεσσάρων χωριών της επαρχίας Κονίτσης έδωσε απ' τη μιά μεριά η αγάπη μας για το τόπο μας και από την άλλη η διαπίστωση ότι ο χώρος των τοπωνυμίων απαιτεί μία πιο σχολαστική και ορθή έρευνα από ειδικούς και μη, η οποία κατά τη γνώμη μας μπορεί να φέρει στο φως πολλά στοιχεία της γλωσσικής και ιστορικής πολιτιστικής κληρονομίας του λαού των χωριών μας. Των χωριών που διατηρούν ακόμα ζωντανά σημαντικά στοιχεία αυτής της πολιτιστικής παράδοσης.

Ζέρμα 26 Ιουλίου 90.

ΣΗΜΕΙΩΣΕΙΣ.

* Στη μνήμη του Δασκάλου μου Ιωάννη Βλάχα, ελάχιστο «Αντίδωρο».

1. Βλ. Κ.Δ. Στεργιόπουλου, Τοπωνυμικών της Επαρχίας Κονίτσης **Ηπειρωτικά Χρονικά** (1934) σσ. 204-244 και συνέχεια **Ηπειρωτικά Χρονικά** (1937) σσ. 205-251 και (1938) σσ. 151-190.

2. Βλ. Vasmer, **Die Slaven in Griechenland**, Berlin 1941, σ. 36 και σ. 40.

3. Βλ. Γ. Δ. Μπαμπινιώτη, **Σύντομη εισαγωγή στην ιδιοευρωπαϊκή γλωσσολογία και στην ιστορία της ελληνικής γλώσσας**. Αθήναι 1977, σ. 62 για το γ ή g dz (j) αντίθετα mey-yop μέζον (ιωv). μείζων (απ.) αναλογικώς προς το χείρων, άμειων κ.λ.π. Στην Κρήτη λένε: Παναζία μου αντί Παναγία μου, ενώ το γύρισμα στο Δημοτικό τραγούδι που αναφέρεται στο Γιαννούλη Ζέρμα από το χωριό μας είναι: «Γειά σου Ζέρμα μου Γιαννούλη Γέρμα μου.

4. Ιωάννη Τσάγκα, **Ο Ζέρμας Γιαννούλης**, Αθήναι 1980 ανάτυπο απο το περιοδ. «**Κόνιτσα**» σσ. 151-153.

5. Π. Αραβαντινού, **Χρονογραφία της Ηπείρου**, Εν Αθήναις 1855, τευχ. Β., σ. 340.

6. Σε τηλεφωνική επικοινωνία που είχα μαζί του στις 15-7-90 μου είπε ότι η συλλογή έγινε από τον ίδιο με επισκέψεις του σ' όλα τα χωριά κατόπιν εντολής του Αρχιεπισκόπου Σπυρίδωνος.

7. Π. Αραβαντινού ό.π. σ. 340.

8. Χ. Σούλη Μ.Π.Ε. τ. ΙΓ, σ. 727.

9. Κ.Δ. Στεργιόπουλου, ό.π., σ. 210.

10. Βλ. και κ. Νικολαΐδου, **Ετυμολογικό λεξικό της Κουτσοβλαχικής γλώσσας**. Εν Αθήναις 1909, σ. 195.

11. Ο ΙΩ. Λαμπρίδης αναφερόμενος στο Μοναστήρι της Φούρκας της Παναγίας της Κλαδόρμης λέγει ότι έλαβε την ονομασία Κλαδόρμη από προϋπάρχουσα ομώνυμη Κοινότητα, η οποία διαλύθηκε, ενώ ο Χ. Εξάρχου διασώζει παράδοση, σύμφωνα με την οποία η εικόνα της Παναγίας βρέθηκε πάνω σε κλαδί βελανιδιάς που τον κορμό της έχτισαν και έβαλαν την εικόνα. Την ίδια άποψη με τον Χ. Εξάρχου διατυπώνει επιγραμματικά και ο αναφερθείς Κ. Στεργιόπουλος Βλ. για τα παραπάνω αντίστοιχα Ιω. Λαμπρίδου **Α' Ηπειρωτικά αγαθοεργήματα και άλλα**, σ. 59, Χ.Γ. Εξάρχου. **Η Φούρκα της Ηπείρου (Ιστορία-Λαογραφία)**, Θεσ/νίκη 1987, σ. 140 κ. Κ.Δ. Στεργιόπουλου ό.π., σ. 239.

12. Πρβλ. και Βλ. Περιοδικό «**Κόνιτσα**» α) Τεύχος 29, έτους 1989, σ. 177, β) Τευχ. 9 έτους 1986, σ. 84 και γ) Τις δέσεις του Θ. Ζιώγα για τη Λιάσκα στο τευχ. 21, έτους 1988, σ. 242 και ε-ζής.

13. Πρβλ. Vasmer. ό.π., σ. 36.

14. Βλ. Χ.Γ. Εξάρχου ό.π., σ. 36-37, ο οποίος συμπεριλαμβάνει τη Λιάσκα = Λιάσκα στους τρεις συνοικισμούς που συμπύχθηκαν με τη Φούρκα για να συγκροτήσουν την κοινότητά της. Απάντηση στο ερώτημα «**Τι είναι οι Κουτσοβλαχοί**» Βλ. Κεραμόπουλο με τον ίδιο τίτλο. Αθήναι 1939, σ. 109. Εξάλλου, άλλο χωριό του Ν. Καστοριάς που άλλοτε συνόρευε με την Φούρκα, έχει το όνομά του Κουτσοβλάχικη προέλευση. Είναι η Ζούζουλη από το αρσ. κουτσοβλαχικό ουσιαστικό ζούζουλι, το οποίο σημαίνει ζωΰφιο.

15. Κ.Δ. Στεργιόπουλου, ό.π., σ. 230.

16. Βλ. ΦΕΚ Α' 81/1928 για συνοικισμό Μπλήσδιανης, η οποία αναγνωρίστηκε ως κοινότητα στο 10-7-1953 ΦΕΚ Α' 188/1953 και προήλθε από το Κάντσικο. Πρέπει εδώ να σημειωθεί πως πρόσφατα ο νέος οικισμός Πλαγιάς (Ζέρμας) στη δέση «Κρούσιανα» με σύμφωνη γνώμη του Κοινοτικού Συμβουλίου και απόφαση του Νομάρχη Ιωαννίνων ονομάστηκε ξανά Ζέρμα Βλ. ΦΕΚ Β', Φ. 369) 19-5-1989 και ΦΕΚ Β' 467/7-7-88.

17. Vasmer, ό.π. σ. 40.

18. Ν. Νικολαΐδου, ό.π., σ. 271.

19. Κ. Χριστοφορίδου, **Λεξικό της Αλβανικής**, Εν Αθήναις 1904, σ. 194.

20. Πρβλ. Κ.Δ. Στεργιόπουλου, ό.π., σ. 243.

21. Βλ. Περιοδικό «**Κόνιτσα**» τευχ. 7ου έτους 1986, σ. 43.

Η τελευταία αυτή άποψη φαίνεται να ευσταθεί στην περίπτωση της Λαγκάδας, γιατί οι περισσότεροι κάτοικοί της είναι συγγενείς μεταξύ τους.

ΣΚΕΨΕΙΣ ΑΓΝΑΝΤΕΥΟΝΤΑΣ ΑΠ' ΤΗ ΔΡΟΣΟΠΗΓΗ

Αν σταθεί κανείς στην κορυφή του χωριού (Θέση «Τ Βάκχ τ' αλώνι») και κοιτάξει ανατολικά έχει μιά καταπληκτική θέαση της κοίτης του Σαρανταπόρου ποταμού. Βλέπει την κορυφογραμμή «Μπουχέτσι» - «Κούτσουρο», και στο βάθος του ορίζοντα, πάνω απ' αυτή, προς το μακεδονικό Βόϊο, ξεχωρίζει την κορυφή «Ρουσιοτάρι». Η θέα είναι απέραντη και εξαίσια, χάρμα οφθαλμών. Φαίνονται αρκετά χιλιόμετρα του ποταμού, αρχίζοντας από τη θέση «Στόμιο», όπου το ποτάμι, περνώντας από το στενό «Μπουγάζι», μπαίνει από τη Μακεδονία στην Ήπειρο.

Αριστερά, υψώνεται το βουνό «Μπουχέτσι» (υψόμετρο 1700 μ), γυμνό, στρογγυλό, φουσκωτό, τέλειος γεωμετρικός τρούλλος, και μαυριδερό στην όψη του, λόγω του σκουρόχρωμου πετρώματος απ' το οποίο καλύπτεται. Μόνο τα χαμηλώματα κοντά στο ποτάμι έχουν κάποια βλάστηση, γιατί από τη διάβρωση του βασικού μαύρου πετρώματος δημιουργήθηκε και συσσωρεύτηκε εκεί χώμα που ευνοεί την ανάπτυξη χλωρίδας.

Το βουνό αυτό είναι η νότια απόληξη της οροσειράς του Γράμμου, ακριβώς πάνω στο «πέρασμα» του Σαρανταπόρου. Η σημερινή εθνική οδός Κόνιτσα - Νεάπολη ακολουθεί σε μεγάλο μήκος το περίγραμμά του. Ένα τμήμα αυτού του οδικού άξονα είναι πλήρως ορατό από τη Δροσοπηγή, σε σημείο μάλιστα που φαίνονται και τα κινούμενα οχήματα.

Όλοι, όσοι κατά καιρούς περνούν απ' εκεί, απορούν και εντυπωσιάζονται από το μαύρο σαν λιθάνθρακας πέτρωμα, το οποίο υπάρχει σ' όλη την περιφέρεια του βουνού. Αυτό το μελανό με-

τάλλευμα δίνει στο άμεσο περιβάλλον την εικόνα καμένου ή καρβουνιασμένου τόπου, αφού μάλιστα δεν ευνοεί και τη βλάστηση. Συχνά, και σήμερα ακόμη, ακούει κανείς να λένε ότι πρόκειται για κάποιο παλιό σβησμένο ηφαιστειο, ίσως παρακινούμενοι από το γεωμετρικό θολωτό σχήμα και τη μελαμυγή χροιά του πετρώματός του, τα οποία θυμίζουν έντονα ηφαιστειακό τοπίο.

Δεξιά, εκτείνεται το χαμηλό και επίμηκες βουνό «Κούτσουρο» (υψόμετρο 1294 μ.), το οποίο επίσης καλύπτεται απ' το ίδιο μαύρο πέτρωμα σε μεγάλη έκταση, τουλάχιστον στο Β. τμήμα του, που λέγεται «Καμότοπος» και βρίσκεται σε επαφή με το «Μπουγάζι». Εδώ έχουμε όμως περισσότερη βλάστηση.

Πιστεύω ότι αυτό το ειδικό μαύρο σαν πετροκάρβουνο πέτρωμα, και η εντύπωση του καμένου τοπίου την οποία προσδίδει στο γύρω χώρο, είναι το καθοριστικό χαρακτηριστικό που μονοσήμαντα σημάδεψε αυτό το βουνό. Όπως τώρα, έτσι και στα παλιότερα χρόνια, τούτη η καρβουνιασμένη εικόνα ήταν το ιδιαίτερο στοιχείο, που ξεχώριζε αυτό το βουνό απ' τα άλλα.

Μ' αυτό το φυσικό δεδομένο ξεκινώντας, θα πρέπει να σκεφτούμε ότι, τουλάχιστον το όνομα «Μπουχέτσι» και τα κύρια τοπωνύμιά του, θα έχουν λογικά περιεχόμενο και έννοια που σχετίζεται με «καμένο». Αυτά είναι: Α. η «Ζιάμπιανη» - Δ. η «Ζιέρμα» - Β. ο «Πριάσωπος» Ν. το «Μπουγάζι» και το έναντι «Κούτσουρο».

Αιώνες οι Δροσοπηγιώτες δωρούν και κουβεντιάζουν καθημερινώς αυτά τα τοπωνύμια, καθώς και το πιο απόμακρο «Ρουσιοτάρι», χωρίς να γνω-

ρίζουν τι ακριβώς σημαίνουν. Γι' αυτό θα προσπαθήσουμε εδώ, με βάση τα παραπάνω, να δώσουμε κάποια εννοιολογική εξήγηση στο κάθ' ένα.

Ο Πριάσωπος: Σημαίνει «τόπου έχει καμένη όγνη». Το πρώτο μέρος της λέξης ετυμολογείται από το αρχαίο Ελλ. «πίμπραμαι» = καίγομαι, «πίμπρημι» = καίω. Το θέμα είναι «πρή-» και «πρά-», απ' όπου «πρήσις» = πυρπόληση, «εμπρηστής», κλπ. Το σωστό είναι **Πρήσωπος ή Πράσωπος**, απ' τα οποία κατά συγχώνευση και χάριν ευφωνίας, έγινε «Πρηάσωπος» «Πριάσωπος». Το δεύτερο τμήμα της λέξης προέρχεται από το αρχ. ελλ. «ορώ» = βλέπω όγομαι όγνη πρόσωπο, κλπ. Η αρχαιοελληνική αυτή λέξη «Πριάσωπος» πρέπει να προβληματίσει όσους ασχολούνται με την ιστορική έρευνα του τόπου μας.

Η Ζιέρμα: Έτσι λέγονταν αρχικά το τοπωνύμιο, απ' το οποίο πήρε το όνομά του και το σημερινό χωριό «Ζιέρμα», όταν χτίστηκε στην ομώνυμη δέση. Η λέξη είναι σλαβικής προέλευσης και σημαίνει «καρβουνιασμένη», δηλ. ό,τι περίπου και η λέξη «Πριάσωπος». Στα σλαβικά τα θέματα «**ZIER-**» και «**ZIAR-**» είναι ισοδύναμα, και δηλώνουν κάτι που έχει σχέση με «άνδρακες» και «φωτιά». Στη σελίδα 195 του (1) διαβάζουμε: **ZIERAVI = ZIERĀVIJE** = άνδρακες, πυρώδεις άνδρακες, διάπυρος άνδραξ, **ZIERATIKI** = ανδρακιά, σώρευμα πυρός, **ZIERAVINI = ZIERATICINI** = διάπυρος, **ZIERIM** = ό,τι έχει σχέση με καμένο (γεύση, όγνη, κλπ). Στο (2) αναφέρονται: **ZIERAVICA** = ανδρακιά, χόβολη. Από το ίδιο θέμα «**ZIER-β**» προέκυψαν και τα Αρβαν. **ZIER** = βρασμένος, **ZJERE** = βραστός, όπως στο (4) καταγράφονται.

Η Ζιά(ρ)μιανη: Σήμερα επικράτησε και λέγεται «Ζιάμπιανη», με απώλεια του γράμματος (P) χάριν ευφωνίας, γιατί ασφαλώς δεν θα περίμενε κανείς να εύρει σ' ένα καμένο τόπο «ζιάμπες» ή «ζιάμπνακες», που στην τοπική διάλεκτο σημαίνουν «βάτραχοι» (Σλάβικα **ZIABA** και **ZIABNIK** = βάτραχος), οι οποίοι ζουν δηλ. ό,τι και η λέξη «Ζιέρμα». Τα σλαβικά θέματα «**ZIAR-**» και «**ZIER-**» είναι ομοιότυπα και έχουν να κάνουν με το «πυρ» και την «ανδρακιά». Στη σελίδα 191 του (1) διαβάζουμε: **ZIAP** = ανδρακιά, καρβουνιά, **ZIARAVI = ZIAROVIZIARIAVI** = διάπυρος άνδραξ, **ZIARITI** = γήνειν. Στο (2) βρισκουμε: **ZIAR** = πυρακτωμένος άνδραξ, φωτιά, **ZIARIM = ZIARITI** = πυρούμαι, καίω, γήνω, θέτω στην πυρά, **ZIARAC** = πυροσκάλευδρον (πυράγρα, μασιά). Από το ίδιο θέμα «**ZIAR-**» προέκυψαν και τα Αρβαν. **ZJARR-I** = φωτιά, πύρ, **ZJARMIA** = πυρετός, θερμοκρασία, όπως στο (4) τα βρισκουμε. Απ' εδώ προέκυψε και η λέξη της τοπικής διαλέκτου «ζιάρρα» = ανδρακιά, δράκα.

Το Μπουχέτσι (ι): Συνήθως οι πίο παλιοί το έλεγαν «Πουχέτς» η «Πουσιέτς», αλλά συχνά και «Μπουχέτς». Όλες αυτές οι προφορές είναι εξίσου σωστές. Το τοπωνύμιο σημαίνει «**καπνισμένο**» ή «**σταχτιασμένο**», έχει δηλ. σχέση με την όγνη του καμένου τόπου που παρουσιάζει η όλη περιοχή, και είναι σλαβικής προέλευσης. Για την εξήγηση της λέξης στο (3) διαβάζουμε: **PUSHEK** = καπνός, (μετ.) κονιορτός, **PUSHA** = αναδίδω καπνό, καπνίζω, **PUSHILKA** = καπνιά. Στο (2) βρισκουμε **PUSHENJE** = κάπνισμα, **PUSHAC** = καπνιστής, **PUSHIM** = καπνίζω, **PUHOR** = σποδός, τέφρα,

στάχτη, σκόνη. Απ' εδώ προέκυψε και η νέο Ελλ. λέξη «μπουχός» = σκόνη αιωρούμενη στον αέρα. Επίσης Τουρκ. **BUHAR** = ατμός, καπνός.

Το Κούτσουρο: Η λέξη είναι Ελλ. και σημαίνει «κούτσουρο» = χονδρό κομμάτι κορμού δένδρου (συνήθως συνδουλισμένο). Η λέξη παράγεται από το «κόγουρον» = κομμένο, εκ του ρήματος «κόπτω». Νομίζω ότι το καμένο μαύρο χρώμα του πετρώματός του είναι εκείνο που όρισε και το όνομα «Κούτσουρο», γιατί στην τοπική διάλεκτο λένε «είναι μαύρο, κούτσουρο» ή «είναι μαύρο, δαυλί», και εννοούν με τη λέξη «κούτσουρο» το συνδουλισμένο ή καπνισμένο ξύλο της φωτιάς του τζακιού. Αυτήν την έννοια, δηλ. «**καπνισμένο**», θα πρέπει να αποδώσουμε στο τοπωνύμιο αυτό. Σ' αυτό συνηγορεί και το ότι η απότομη πλαγιά τούτου του βουνού προς το στενό «Μπουγάζι» επικαλύπτεται ομοίως από το ίδιο μελανό πέτρωμα και λέγεται «**Καμότοπος**», λέξη Ελλ. που σημαίνει «καμένος τόπος», καμενότοπος, καμότοπος. Στην ίδια πλαγιά βρίσκουμε και τα τοπωνύμια «**Κακότοπος**» και «**Ρέπιτο**» = απότομη πλαγιά, βρίσκουμε και τα «ρέπω» = κλίνω προς τα κάτω, γέρνω. Όλα τους δείχνουν πόσο κακοτράχαλος είναι εκεί όλος ο τόπος.

Το Μπουγάζι(ι): Είναι η «στενή χαράδρα» ανάμεσα από το «Μπουχέτσι» και το «Κούτσουρο», απ' όπου περνάει ο Σαραντάπορος ποταμός εισερχόμενος από τη Μακεδονία στην Ήπειρο, και αυτό ακριβώς σημαίνει η λέξη, η οποία έχει Τουρκ. προέλευση. Στο (5) διαβάζουμε **BOGAZ** = στενό, πορθός, δίαυλος, λαιμός.

Άσχετη με τα παραπάνω περί καμένου τοπίου είναι η εξήγηση του ονόματος «Ρουσιοτάρι», γιατί αυτό βρίσκεται σε άλλη θέση, σε μεγάλη απόσταση από το «Μπουχέτσι», και δεν έχει καμία συνάφεια μαζί του.

Το Ρουσιοτάρι(ι): Αυτό το βουνό είναι η τελευταία κορυφή (υψόμετρο 1805 μ.) πριν κατηφορίσουμε προς το μακεδονικό Βόιο, γι' αυτό νομίζω ότι πρέπει να έχει σχέση η λέξη με έννοια φύλαξης ή σκοπιάς, αν αυτό συνδυασθεί με τον στρατιωτικό έλεγχο του «περάσματος» του Σαρανταπόρου, όπως στο (7) γράφω. Ψάχνοντας στο (4) διαβάζουμε **ROJTAR** - I = φύλακας, σκοπός, οπότε το τοπωνύμιο σημαίνει «**φυλάκιο**». Στο (6) ο Ν. Ρεμπέλης γράφει ότι το «Ρουσιοτάρι» σημαίνει «**κοκκινόχορτο**» - από το Ιταλ. **ROSSO** ΚΑΙ Σλ. **RUSH** = κόκκινο, και το Σλ. **TAR** = χόρτο - διότι κάποιο χόρτο που εκεί φυτρώνει έχει ερυθρωπή χροιά, και έτσι όταν από μακριά βλέπουμε την κορυφή αυτή φαίνεται κοκκινωπή.

Σχολιάζοντας τις παραπάνω ετυμολογήσεις θα έλεγα ότι θα πρέπει να είναι σωστές, γιατί και τα ελληνικής προέλευσης «Πριάσωπος», «Κούτσουρο», «Καμότοπος», και τα σλαβικής καταγωγής «Ζιέρμα», «Μπουχέτσι», «Ζιά(ρ)μπιανη», σημαίνουν περίπου το ίδιο πράγμα, αφού έχουν σχέση με «καμένο» και τα συναφή του.

Επίσης νομίζω ότι η μετονομασία του χωριού «Ζιέρμα» σε «Πλαγιά» ήταν παντελώς ατυχής. Πιό σωστό θα ήταν να την ονόμαζαν «Πρασώπη» ή «Πρησώπη» ή «Πριασώπη», όνομα ελληνικότατο, που αποδίδει νοηματικά τη μεταγλώττιση της Σλ. λέξης «Ζιέρμα», και επί πλέον υπάρχει εκεί σαν τοπωνύμιο.

ΑΠΟΨΕΙΣ - ΚΡΙΣΕΙΣ

Απ' αυτή τη στήλη, σε κάθε τεύχος, θα εκθέτουμε απόψεις, θα σχολιάζουμε αποφάσεις του Δήμου ή φορέων, θα κάνουμε προτάσεις για διάφορα θέματα που αφορούν τον τόπο, θα κρίνουμε καλοπροαίρετα και γιατί όχι, θα κατακρίνουμε και τα στραβά αν, όταν και όπου αυτά πέφτουν στην αντίληψή μας.

Σήμερα, απ' αφορμή το άρθρο στο προηγούμενο τεύχος του κ. Λ. Βλάχου για την Εθν. Συμφιλίωση και την τέλεση ετήσιου μνημοσύνου για τους μισούς νεκρούς του εμφυλίου πολέμου στη Μητρόπολη της Κόνιτσας, πρωτοστατούντος και χοροστατούντος του Σεβασμιοτάτου Μητροπολίτη μας, θα 'θελα να κάνω μια πρόταση στο Δημ. Συμβούλιο της Κόνιτσας.

Προτείνω, δηλαδή το εξής: Αντί να γίνεται αυτό το μονόπλευρο μνημόσυνο για τους μισούς νεκρούς, να τελεί ο Δήμος κάθε χρόνο πάγκοινο μνημόσυνο για όλους τους αδικοχαμένους Έλληνες που άφησαν τα κόκκαλά τους στην αιματοποτισμένη περιοχή μας κατά την περίοδο του επάρατου εμφυλίου πολέμου.

Σ' αυτό το μνημόσυνο, θα πρέπει απαραίτητα να συμμετέχει η μαθητική νεολαία της πόλης (Δημοτικά Σχολεία - Γυμνάσιο - Λύκειο) και ένας εκπαιδευτικός, που θα ορίζεται από το Δήμο, να κάνει ομιλία για τον Εμφύλιο και τις συνέπειές του από την Αρχαιότητα ως τις μέρες μας.

Μ' αυτό τον τρόπο, οι παλιότεροι θα λησμονήσουν αυτά που τους χώρισαν κάποτε και οι νεότεροι θα διδάσκονται για να μην τα επαναλάβουν ποτέ. Έτσι, το πνεύμα του Νόμου «για την άρση των συνεπειών του Εμφυλίου πολέμου» που υψφίστηκε το 1989 από τους τριακόσιους αντιπροσώπους του

ελληνικού Λαού στη Βουλή, θα γίνει πράξη.

Άλλωστε και όλοι οι λαοί της Ευρώπης έρριξαν λήθη στις παλιές εμφύλιες έριδες και ο ίδιος ο αιμοσταγής δικτάτορας Φράνκο, λίγο πριν πεθάνει, έστησε μνημείο στη Μαδρίτη για να τιμήσει όλους τους νεκρούς του ισπανικού λαού που σκοτώθηκαν στον Εμφύλιο...

Σήμερα, που η διεθνής κατάσταση είναι δύσκολη και γύρω μας - από τα βορειοδυτικά ως τα Ανατολικά και τα Νότια συνορά μας - σοβαροί κίνδυνοι απειλούν τη χώρα μας, επιβάλλεται περισσότερο από κάθε άλλη φορά να μονιάσουμε γιατί αλλιώς θα αφανιστούμε ως Έθνος.

Ο γράφων, πριν οκτώ χρόνια ως Δημ. Σύμβουλος, είχε κάνει την ίδια πρόταση στο τότε Συμβούλιο, αλλά δεν έγινε αποδεκτή (για μια γήφο).

Το τωρινό Δ. Συμβούλιο ας μην ολιγωρήσει: ας πάρει την ιστορική απόφαση που θα 'ναι σύμφωνη με το κοινό αίσθημα του Λαού και προς τιμήν των Δημοτ. Αρχόντων.

Σ.Τ.

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

1. Lexikon Palaeoslovensko. - Graeco - Latinum, Fr. Miklosich 1865.
2. Σερβοελληνικό λεξικό, Νικ. Παπαστεργίου - Αθήνα 1935.
3. Βουλγαροελληνικό λεξικό, Ακαδημίας Επιστημών Βουλγαρίας, Σόφια 1960.
4. Αλβανοελληνικό λεξικό, του Νικο Η. Gjini, Τίρανα 1971.
5. Τουρκοελληνικό λεξικό, Αντ. Μ. Θεοφυλακτίδου, Κων/πολη 1960.
6. Περιοδικό ΚΟΝΙΤΣΑ, τεύχ. 7/1986.
7. Περιοδικό ΚΟΝΙΤΣΑ, τεύχ. 29/1989.

Θωμάς Ζιώγας

Μια αξιέπαινη εκδήλωση

Στις 12/1/91 ο Εκπολιτιστικός Σύλλογος Κόνιτσας «Ο Άγιος Νικόλαος» πραγματοποίησε στα «Πλατανάκια» τον ετήσιο χορό του, με κόγιμο πίτας και γλέντι ως τις πρωϊνές ώρες με τοπικά λαϊκά όργανα.

Στην εκδήλωση μίλησε προς τους παραβρισκόμενους ο Πρόεδρος του Συλλόγου κ. Βαγγέλης Τζάλλας ευχόμενος στο τέλος για Αγάπη και Ειρήνη σε όλους.

Στη διάρκεια της εκδήλωσης ο κ. Τζάλλας, διακοπτόμενος από παρατεταμένα χειροκροτήματα, έκανε την παρακάτω προσφώνηση προς το συνταξιούχο γιατρό κ. Δ. Βανδέρα που τόσα και τόσα πρόσφερε στην Κόνιτσα και σε όλη την περιοχή:

«Κυρίες και Κύριοι

Ο Σύλλογός μας ομόφωνα στη σημερινή αυτή γυχαγωγική μας εκδήλωση, αποφάσισε να τιμήσει συμβολικά το γιατρό μας Δημήτριο Βανδέρα για την προσφορά του στην Κόνιτσα 40 χρόνια.

Ο Γιατρός Δημήτριος Βανδέρας ήρθε στην Κόνιτσα το Φεβρουάριο του 1950 και υπηρέτησε στο στρατιωτικό Νοσοκομείο της Κόνιτσας, τη στρατιωτική του θητεία. Το 1951 μετετέθη στο 406 στρατιωτικό Νοσοκομείο Ιωαννίνων απ' όπου και απελύθη.

Τον Απρίλιο του 1952 ήλθε σαν ιδιώτης γιατρός στην Κόνιτσα όπου και υπηρέτησε μέχρι το 1955.

Τον Οκτώβριο του 1956 τοποθετήθηκε στο Νοσοκομείο του Ερυθρού Σταυρού Κόνιτσας μέχρι το 1967.

Από το 1965 αναλαμβάνει και γιατρός του Ι.Κ.Α. μέχρι το 1982.

Το 1975 τοποθετείται ξανά στο Νοσοκομείο Κόνιτσας. Αναλαμβάνει και γιατρός στο Γυμνασιακό Οικοτροφείο και στο Γηροκομείο χωρίς μισθό.

Το 1982 συνταξιοδοτείται από το Ι.Κ.Α. και τέλος το 1989 (17 Ιανουα-

ρίου) αποχωρεί και από το Νοσοκομείο.

Αγαππé μας γιατρέ κ. Βανδέρα.

Είναι γενική διαπίστωση ότι συνδέσατε το όνομά σας με την Κόνιτσα και με το Νοσοκομείο αυτής. Εργασθήκατε με αντιξοότητες και κάτω από δυσκολες συνθήκες, κυρίως τα πρώτα χρόνια.

Ενστερνισθήκατε το επάγγελμα του γιατρού ως λειτούργημα. Πράγμα που πιστέγατε από τα πρώτα χρόνια της καριέρας σας.

Εργασθήκατε και αγωνισθήκατε χωρίς διακρίσεις σε όλους.

Τιμήσατε και κρατήσατε στο ακέραιο τον όρκο του Ιπποκράτη, γι' αυτό παντού και πάντα στο παρελθόν στο παρόν μα και στο μέλλον, θα ακούγονται απ' όλους καλά και επαινετά λόγια για το όνομά σας.

Είσαστε η προσωποποίηση του υπέροχου ανθρώπου, του εξαιρετου επιστήμονα, του ακούραστου γιατρού, του καλού φίλου όλων.

Γιατρέ Βανδέρα. Για τη μεγάλη, αναμφίβολα, προσφορά σας στη δύσκολη ορεινή και ακριτική περιοχή της Κόνιτσας, που ομολογουμένως τόσο πολύ αγαπήσατε, θα μας επιτρέψετε να σας προσφέρει ο Εκπ/κός Σύλλογος Κόνιτσας «Ο Αγ. Νικόλαος», ένα μικρό συμβολικό δώρο, σαν ελάχιστο φόρο τιμής και να σας ευχηθεί να είστε πάντα ακούραστος και ευδιάθετος, όπως μέχρι τώρα, για το καλό όλων των κατοίκων της περιοχής μας.

Ένα μεγάλο εύγε και τις ευχαριστίες μας γιατρέ απ' όλους μας».

Στο τέλος ο γιατρός ευχαρίστησε το Σύλλογο συγκινημένος.

Είναι η πρώτη φορά - νομίζουμε - που τιμήθηκε ο γιατρός Δ. Βανδέρας για την προσφορά στον τόπο μας. Και η αναγνώριση αυτή γίνεται από έναν Σύλλογο. Αλήθεια τόσα χρόνια η Δημ. Αρχή τι έκανε; Έλαμψε με τη σιωπή της. Κρίμα!...

Σ.Τ.

ΟΙΚΟΛΟΓΙΑ «ΝΕΟΣΕΛΤΖΟΥΚΙΣΜΟΣ»

(Του Φωκίωνα Καγάλη)

Πριν από 15 περίπου χρόνια, εργολάβος κυνηγός, όχι βέβαια αγρίων «κεφαλιών», αλλά σκευωριών λίαν συντόμου και ευκόλου πλουτισμού, πάσχιζε βολιδοσκοπικώς να μάθει, αν εκεί που πήγαινα ορειβάσια, (εννοούσε τις κορφές της Τύμφης Βραδέτου, Τσεπελόβου), υπήρχαν ενδείξεις μαρμαροφόρων στρώσεων!

Κατανοώντας βέβαια, τους υψηλούς οραματισμούς και τη βουλιμία του μαρμαροπληγούς Γαργαντούα, ανήσυχος δε για το ενδεχόμενο «λιντζαρίσματος» των επιβλητικών περιοχών της Τυμφαίας Πίνδου από τυχόν διανοίξεις νταμαριών, πρόγγιζα το ευτελές ζωντανό, που έβλεπε τόσο αισχρόβια, δίχως κανένα απολύτως εκλεπτισμένο αισθητήριο, αυτούς τους μεγαλοπρεπείς τύμβους, λέγοντας πως, δυστυχώς οι ως «είρηται κορφές, δεν διαθέτουν τίποτα άλλο, πέρα από όναγρους και ταϊστρες τετραπόδων!

Έκτοτε, πέρασαν κάμποσα σωτήρια έτη. Η αναδυομένη μέσα από την τοπική σκωρία οροσειρά, ανακαλύφθηκε κυριολεκτικά από τους Ευρωπαίους για την άλπια φυσιογνωμία της, την καθαρότητά της και για τη σπάνια πανίδα και χλωρίδα. Τα ισχνά δε οικονομικώς χωριά, με την πληθυσμιακή και κτηνοτροφική τους καθίζηση, χάριν ακριβώς αυτής της πολύτιμης φύσης και της αρχιτεκτονικής τους δομής, αξιοποιήθηκαν, αρχίζοντας να φιλοξενούν ένα, όχι και τόσο άναρχο, αλλά συνεχές τουριστικό ρεύμα, με ικανοποιητική συγκομιδή συναλλάγματος. Έτσι, η ασθματική οικονομικά περιοχή, αρχίζει να οξυγονούται.

Κοντά όμως, στον άδολο κόσμο των φυσιολατρών, που προσελκύνονταν δεπτικά από την άσπιλη ομορφιά της Τύμφης, ορέγονταν την περιοχή αυτή και οι παντοειδείς αρλεκίνοι της «ανάπτυξης», που πίσω από τις αναπτυξιακές τους ταχυδακτυλουργίες караδοκούσαν επίβουλα αιλουροειδή, ε-

πικίνδυνα για τη φυσική ακεραιότητα του δρυμού και της ευρύτερης ζώνης του.

Και τα φαινόμενα δεν άργησαν να συγκεκριμενοποιηθούν: Στο παλικοσένικο της αναπτυξιακής κωμωδίας αναφύονται κιόλας, οι εκ Δυσμικού χωριού, «γευταπόστολοι» προστάτες της κτηνοτροφίας! Τούτοι οι υπερτέκτονες της φιλαυτίας και τι δεν έκαναν για να βγάλουν «οδοντωτό» δρόμο ως τις αετροφωλιές της Δρακόλιμνης, κι απέκει, «ντουγκρού» για τις «κοινοπολιτείες» Βραδέτου, Τσεπελόβου, βαφτίζοντας παραπλανητικά τούτους τους εξόφθαλμους ορεινούς σφαγιασμούς, δερινή κτηνοτροφική ανάζηση!

Σε τι απέβλεπαν άραγε τούτες οι Οβιδιακές μεταμορφώσεις των ιδίων, που ενώ ως χθές απόπαιρναν απρεπώς τους κτηνοτρόφους, γιατί «κοπρίζονταν» από τα ζωντανά, τα προυχοντικά τους γκαλντερίμια, μπογιαντισμένοι και φτιασιδωμένοι σήμερα, αυτορεκλαμάρονται «οσιομάρτυρες» - προστάτες - της κτηνοτροφίας;

Γιατί απλούστατα, οι κτηνοτρόφοι - ελάχιστοι εξ άλλου - δε μετράνε τίποτα άλλο γι' αυτούς, πέρα απόνα ευτελές άδυρμα στα διαπύλια των ιδιωφελειών τους. Το Ζαγόρι ήδη τουριστικοποιείται. Οι δρόμοι επομένως, σαν το μαγικό ραβδί, αξιοποιούν τα πάντα. Ξυπνούν ακόμη και άτομα με εγγενή ιδιοτεία! Αδούλευτα προ αμνημονεύτων ετών χερσοπλάγια, γεμάτα κοτρώνια και παλιούρα, μετατρέπονται άρδην σε προσοδοφόρα οικόπεδα, αν βέβαια γίνουν προσπελάσιμα. Για τον ίδιο λόγο, μεγιστοποιούνται οι τιμές των εκποιουμένων αρχοντικών, αφού με την «κολωνακικοποίηση» του χωριού τους, ανεβαίνουν οι μετοχές της ζήτησης. Παρέχεται η δυνατότητα δανειοδότησης για ανέργεση ξενοδοχειακών εγκαταστάσεων σε «περίοπτες», αλλά απρόσιτες οδικώς σήμερα τοποθεσίες. Κι' όπως, διέρρευσε, λογαριάζεται ξενοδοχοποίηση πα-

ρακείμενης βρύσης. Για τα κόκκαλα των γονιών τους τότε, οι κατά τα άλλα αρνησιπάτριδες της χωριανικής αδελφότητας Αθηνών προθυμοποιήθηκαν να επιχορηγήσουν με ποσό 200.000 δρχ, διάνοιξη, τάχα κτηνοτροφικού δρόμου, προς τα κεί, 45' μόλις λεπτά, έξω από το χωριό, με μηδενική οικόσιτη κτηνοτροφία! Η οδική σύνδεση δε, με Κλειδωνιά, ανακυκλώνει τις κερδοσκοπικές φαντασιώσεις τους. Δε δ' αναφερθώ διεξοδικά στις μεγαλουσιάνικες ονειρώξεις, για χιονοδρομικά κέντρα, τελεσιέζ και τα τοιαύτα, με παρελκόμενα απο πολυειδή κέρδη... Όλα, «εν ολίγοις», επιμελώς εκτεθειμένα στο τεζάκι της «παζαροδρυσκείας». Επομένως ο σαματάς δεν αφορά τους κτηνοτρόφους. Ποδούμενο είναι το πάπλωμα! Οι κτηνοτρόφοι αποτελούν το ελκυστικό δόλωμα στο αγκίστρι σφετερισμού του παπλώματος...

Και η κλούβια «αναπτυξιοπληξία», με επίκεντρο την Τύμφη, δε μένει καθηλωμένη στα ριζά της Αστράκας. Παρά, δρασκελώντας τα πυρόσταχτα βράχια της, κατηφορίζει μουλαροδρομικώς με προορισμό τις όμορφες κεντρικές κοινότητες. Επίφοροι προσβολής, είναι κυρίως μικροοργανισμοί με ελλειπτική περιβαλλοντολογικά αγωγή και υπευθυνότητα. Και τα συμπτώματα, δεν άργησαν ν' αναφανούν σε γυμνασιακό κεφαλοχώρι: Ερίτιμος δημογέρων, ευαίσθητος στις γαστρεντεραλγικές λοιμώξεις, καταγοπτευθείς από τα αναπτυξιακά καρυκεύματα, περί Τύμφης, των «τρισηλίων» οικονομικών εγκεφάλων του αντιθέτου ημισφαιρίου της Αστράκας, ενστερνίζεται πλήρως τις απόψεις αυτές και αναλαμβάνει την αχθοφορική τους διακίνηση, αποβλέποντας: Στα οικονομικά καζάντια της περιοχής και ευκαιρία από την άλλη, ν' αποκαλύψει τις πολυφυείς οικονομικές του σκέψεις που, πολύχρονα τώρα, μούχλιαζαν αζήτητες στα ερμητικά κελάρια του εαυτού του. Τρίζουν λοιπόν, τα πεφραγμένα από την πολυκαιρία γρανάζια της αναπτυξιακής του

ιδιοφυΐας κι' από το μέγα γνωδιαίο χάσμα της πεφωτισμένης κάρας του, ξεφουρνίζεται ανεπιτήρητη ξανά η φράση, «δρόμοι στην Τύμφη». Να γίνουν «χαλές» ή χάνι του Τζιαμαλή Αγά, οι αέτιες κορφές! Να σεριανάει ξέφραγος, εκεί, ο κάθε γαλουχημένος με τα κατάλοιπα της οθωμανίστικης νοοτροπίας βάνδαλος, εξοπλισμένος με όλα τα σύγχρονα οδηγητικά μέσα, έτοιμος να κάψει, να σκοτώσει, να γδάρει, να ρυπάνει, να μουγγανίζει και τέλος πάντων, να κουβαλίσει κει πάνω, στα απόλυτα αυτά ψυχαστήρια της πανίδας και χλωρίδας, την υψηλή κουλτούρα του σύγχρονου μπουζουκοευρωπαϊκού μας πολιτισμού!

Δυστυχώς, όσο και να μας ξυνίζει, αυτό είναι το αυθεντικό μας πορτραίτο. Γι' αυτό και περιβαλλοντολογικά - ειδικά τα τελευταία χρόνια - καταντήσαμε «Πεκίνο»!...

Δρόμοι λοιπόν στην Τύμφη και σ' όλα τα πλάγια και τις κορφές. Είναι η μόνη λέξη που, λόγω ευτέλειας, εξάγεται από μέσα μας, πνευματικά αδασμολόγητη! Με όλες όμως αυτές τις κουτουράδες και το περιβαλλοντολογικό μας αλλαλούμ, παίρνουν φωτιά οι ευέξαπτοι καραφωτιάδες της κοινοτικής εξουσίας, που γευδολογούν και τυρβίζουν στα νομαρχιακά συμβούλια κι' άιντε τώρα, να τυπώσεις τούτες τις κοινοτικές «τράκα - τρούκες» για την οικολογική καταστρεπτικότητα αυτών των δρόμων! Όλοι κει πάνω, κόντρα σε κάθε έννοια λογικής κι' ευθυκρισίας, για διανοίξεις δρόμων μιλάνε. Ιδιαίτερα οι άμοιροι ουσιαστικής καλλιέργειας, που αδυνατούν να συλλάβουν το περιβαλλοντολογικό κόστος που θα επωμισθεί η φύση, αν τελικά υλοποιηθούν οι αδιήθητες απόψεις τους. Απόψεις σαθρές και δίχως σοβαρή επιχειρηματολογία. Κι' όπως φαίνεται, τίποτα δεν αναχαιτίζει τούτες τις βλέψεις. Βλέψεις και διαθέσεις που χρωματίζουν αυτή τη συγκεκριμένη εποχή, με όλα τα συναρτούμενα επακόλουθά της. Τι κατορθώσαμε να διαφυλά-

Οι Αλβανικές Εξελίξεις από τη σκοπιά της Επαρχίας μας

Οι δραματικές εξελίξεις τον τελευταίο καιρό στη γειτονική μας Αλβανία, σε σχέση ιδίως με την ελληνική μειονότητα, μας υποχρεώνουν να παρουσιάσουμε τα προβλήματα, που πάντα υπάρχουν, με τη νέα τους μορφή που προσλαμβάνουν σήμερα και συνταράζουν το ενδιαφέρον και τις συνειδήσεις των Πανελλήνων.

Είναι φανερό ότι το περιοδικό μας η «ΚΟΝΙΤΣΑ» δεν μπορεί να επιτρέπεται να σιωπά μπροστά στις εξελίξεις αυτές, όταν το σύνολο των πολιτών της επαρχίας μας έχει εναγώνια στραμμένα τα βλέμματά του στα συμβαίνοντα μέσα στην Αλβανία, στα ελληνοαλβανικά σύνορα και στο ελληνικό έδαφος των παραμεθορίων περιοχών, που κατακλύσθηκε από τους εξ Αλβανίας πρόσφυγες.

Το ενδιαφέρον μας και η ευαισθησία μας για τα όσα συμβαίνουν στην Αλβανία δεν υποκινούνται μόνον από το γεγονός ότι εμείς βρισκόμαστε σε απόσταση αναπνοής από τη γειτονική μας χώρα, δεν συνταράζονται μόνον από την επίπτωση των γεγονότων αυτών στην τύχη των ομοεθνών μας συνελλήνων της ελληνικής μειονότητας της Αλβανίας, αλλά έχουν και την ιδιαίτερη συγκινησιακή φόρτιση στους συμπατριώτες μας που οι πατρογονικές ρίζες τους βρίσκονται σε χωριά της Αλβανικής επικράτειας. Είναι οι βορειοπειρώτες της Κόνιτσας και των χωριών μας οι οποίοι δικαιολογημένα κρατούν τις νοσταλγίες τους και οι οποίοι γίνονται για το λόγο αυτό αντικείμενο άγριας πολιτικής εκμετάλλευσης επί δεκαετίες ολόκληρες.

Η ελληνική πολιτεία ποτέ δεν κράτησε ξεκάθαρη θέση στις σχέσεις

της με το γειτονικό μας Αλβανικό κράτος. Πάντοτε παράδερνε μεταξύ διπλωματικών σχέσεων και ανάπτυξης φιλίας και συνεργασίας που θα ήταν επωφελής για την ελληνική μειονότητα και της ανοιχτής ή συγκαλυμμένης πολιτικής εδαφικής διεκδίκησης που έκανε δυσκολότερη την εκεί διαβίωση της μειονότητας αυτής. Και η πολιτική αυτή κρατάει μέχρι τις μέρες μας, αφού κορυφαίο κυβερνητικό στέλεχος μιλάει από την Κόνιτσα και τη μεθύριο της Μολυβδοσκεπάστης «για τα अपαράγραπτα δικαιώματα της Ελλάδος επί της Βορείου Ηπείρου». Ωραιολογία που μπορεί να αποφέρει γήφους εντός της Ελλάδας αλλά ούτε το αυτί του Ραμίζ Αλία πυρώνει, ούτε τη θέση της ελληνικής μειονότητας στην Αλβανία βελτιώνει. Τα ίδια αρνητικά αποτελέσματα πετυχαίνουν και οι κινήσεις των βορειοπειρωτικών οργανώσεων της Ελλάδας και της Αμερικής, που παρότι συγκροτούνται από αγνούς και άδολους πατριώτες, κυριαρχούνται εντούτοις από ανθρώπους κατά το πλείστον δολίων σκοπιμοτήτων.

Για τον Σεβασμιώτατο Δρυϊνουπόλεως και Κονίτσης κ. Σεβαστιανό και «Έξαρχο πάσης Βορείου Ηπείρου», τίτλος με τον οποίο προβάλλεται και αδιάφορον σε μας πότε και πώς εκτήθη, γνωστό είναι ότι οι πληθωρικές δραστηριότητες του υπερβαίνουν κατά πολύ τα εσκαμμένα και από τη δεμίτη και απορρέουσα εκ του λειτουργήματός του διεκδίκηση της θρησκευτικής ελευθερίας των ορθοδόξων της Βορείου Ηπείρου, προχωρεί ακάδεκτος και ανεξέλεγκτος σε εθνικιστικές διακηρύξεις και σε προκλητικές δηλώσεις από τη Μολυβδοσκεπάστη, από το Μαυρόπουλο, από άμβωνες και συνέδρια, ενάντια στο Αλβανικό κράτος. Ενέργειες που ανάγονται στο χώρο της πολιτικής

και στη συγκεκριμένη περίπτωση στο χώρο της εξωτερικής πολιτικής, αφού οι πύρινοι λόγοι του κατά της Αλβανίας διαταράσσουν τις διακρατικές σχέσεις Ελλάδας-Αλβανίας.

Και βεβαίως η εξωτερική πολιτική δεν είναι έργο των Μητροπολιτών. Είναι καιρός να γίνει από όλους κατανοητό ότι τα υπάρχοντα σύνορα Ελλάδας-Αλβανίας δεν μπορούν, ούτε πρέπει να διαταραχθούν. Πρέπει να θεωρούνται και από τις δύο πλευρές αμετάθετα. Αυτό είναι προς το συμφέρον όλων, γιατί σε αντίθετη περίπτωση θα εκραγεί το καζάνι των μειονοτήτων της Βαλκανικής και θα προκύψουν καταστάσεις ανεξέλεγκτες και επιζήμιες για όλους. Η ελληνική μειονότητα της Αλβανίας μπορεί να ζήσει και να ευημερήσει εκεί στα πατρογονικά της εδάφη. Η τωρινή περιπέτειά της παρά τις δυσκολίες που αντιμετωπίζει με το σημερινό Αλβανικό καθεστώς, οφείλεται και στις δικές μας απειρισκειές.

Υποδεχτήκαμε στην Κόνιτσα σαν ήρωες μερικούς δραπέτες από την Αλβανία, δημιουργήσαμε κλίμα προσδοκιών στους ομοεθνείς μας της Β. Ηπείρου, φωνάζαμε να ανοίξουν τα σύνορα καλλιεργώντας πνεύμα υποδοχής και γευδοαισθήσεις παροχών και όταν ο Ραμίζ Αλία άνοιξε τα σύνορα τρέξαμε αλαφιασμένοι να τα κλείσουμε εμείς και δώσαμε διαταγή στην ελληνική πρεσβεία των Τιράνων να μη θεωρεί τις βίζες των διαβατηρίων που είχε δώσει η Αλβανία. Γιατί στις χιλιάδες των προσφύγων, που άλλοι με διαβατήρια και οι περισσότεροι παράνομα άφησαν καταχείμωνο τα σπίτια τους και μέσα από χιονισμένες κορφές και χαράδρες έφτασαν εδώ, δεν είχαμε να τους προσφέρουμε παρά τον «παράδεισο» των σταύλων του Καλπακιού που τους σιβάσαμε και ένα συσσίτιο καζανιού.

Ας σοβαρευτούμε λοιπόν, κι ας βάλουμε μυαλό, σταματώντας τις κραυγές και τα αναδέματα. Οι Έλληνες της Αλβανίας θα παραμείνουν στον τόπο τους και θα ζήσουν εκεί σαν ελληνική μειονότητα. Με τις αλλαγές και το άνοιγμα προς τη δημοκρατία που αναπόφευκτα συντελείται και στην Αλβανία, θα αναπτυχθούν και θα προοδεύσουν και θα συνεχίσουν την κοινή μας ελληνική πολιτιστική παράδοση. Οι επαφές μας θα πυκνώσουν. Με κοινά έργα Ελλάδας-Αλβανίας στην περιοχή της μειονότητας θα βοηθηθούν περισσότερο οικονομικά. Θα έρχονται για σπουδές, για δουλειές, για επισκέψεις στην Ελλάδα. Οι Βορειοηπειρώτες που είναι στην Ελλάδα θα επισκέπτονται συγγενείς τους στην Αλβανία, θα πηγαίνουν στις γενέτειρες των πατέρων τους.

Οι τωρινοί φυγάδες να πειστούν για την επιστροφή τους, αλλά να μην εξαναγκαστούν γι' αυτό. Άμεση επιστροφή τους θα ήταν ταπεινωτική και δεν θα μπορούσαν επιστρέφοντας να γίνουν εκεί παράγοντες προόδου. Να τους εξασφαλίσουμε για κάποιο χρόνο την εδώ παραμονή τους, ώσπου να ωριμάσουν οι συνθήκες επιστροφής τους.

Ειδικότερα στην Κόνιτσα να οργανώσουμε υποδοχή παιδιών της ομογένειας για σπουδές στα Λύκεια της πόλης μας. Να επιτύχουμε το σύντομο άνοιγμα των συνόρων στην Μέρτζανη οπότε θα αρχίσει έστω μικρή στην αρχή εμπορική κίνηση από την Αλβανία στην Κόνιτσα και από εδώ προς το Λεσκοβίκι και την Πρεμετή. Η συμφωνία που εξαγγέλθηκε για κοινό υδροηλεκτρικό έργο Ελλάδας-Αλβανίας στον Αώο θα βοηθήσει και τις δύο χώρες και ενισχύει τον τωρινό αγώνα της Κόνιτσας για τη μη κατακράτηση των νερών του Αώου στη Βάλια Κάλντα.

Η μέλισσα και τα θαυμαστά προϊόντα της κυψέλης

Σ. Τουφίδη ..

Το κερί

Το κερί είναι εκλεκτό προϊόν της κυψέλης και αναντικατάστατο στους διάφορους τομείς της βιομηχανίας και φαρμακολογίας. Βγαίνει από ειδικούς αδένες (κερογόνους) των μελισσών, που έχουν ηλικία 12 - 18 ημερών, σε λέπια. Αυτά τα λέπια χρησιμοποιούν οι μέλισσες με τις σιαγόνες και τα πόδια τους, για να φτιάχνουν τις κερήθρες.

Για ένα κιλό κερί οι μέλισσες δαπανούν 10 κιλά μέλι, περίπου.

Το κερί έχει μέσα πρόπολη 10 - 15% και γύρη.

Λιπαρά, οίνοπνεύματα, χρωστικές ουσίες, κερολεΐνη βιταμίνη Α, ουσίες με βακτηριοστατική ενέργεια κ.τ.λ.

Τα συστατικά αυτά δίνουν στο κερί μαλακτικές επουλωτικές και αντιφλεγμονικές ιδιότητες.

Από την αρχαιότητα, χρησιμοποιούνταν στη θεραπεία των πληγών και των ασθενειών του δέρματος. Για τον σκοπό αυτό έφτιαχναν και φτιάχνουν ακόμα και σήμερα στα χωριά, ένα έμπλαστρο από κερί. Λυώνουν δηλαδή το κερί σ' ένα δοχείο και μουσκεύουν μέσα σ' αυτό λουρίδες από πανί· τις βγάζουν έξω από το δοχείο και μόλις κρυώσουν λίγο, είναι έτοιμες για χρήση.

Το δηλητήριο του κεντριού (της μέλισσας)

Κλείνοντας τα άρθρα για τα θαυμαστά προϊόντα της κυψέλης, δεν πρέπει να παραλείψουμε, να πούμε και δυό λόγια για του κεντριού το δηλητήριο.

Οι πιά πολλοί άνθρωποι, έχουμε δοκιμάσει το τσίμπημα της μέλισσας,

που αθέλητα σε κάποια στιγμή αναγκάστηκε να μας κάνει. Το κεντρί είναι το τρομερό της όπλο και χωρίς αυτό είναι ζήτημα αν θα επιζούσε ως τις μέρες μας με τόσους εχθρούς που έχει. Από τα μυρμήγκια και τα ποντίκια, μέχρι τον άνθρωπο και την αρκούδα, όλοι λιμπίζονται το μυρωδάτο μέλι της· άλλοιμονό της αν δεν διέθετε κάποιο όπλο για να το προστατέψει!...

Το δηλητήριο αυτό, παρατήρησε ο άνθρωπος - που τίποτα δεν αφήνει ανεκμετάλλευτο στη φύση - κάνει καλό σ' ορισμένες παθήσεις του, όπως οι ρευματισμοί, η ισχυαλγία, τα αρθρικά.

Θα πρέπει όμως ο άρρωστος να μην είναι αλλεργικός στο τσίμπημα γιατί, τότε θ' αναγκαστεί να κάνει ένεση αδρεναλίνης ή Phenergan.

Στα φάρμακεία, υπάρχουν ενέσεις με βάση το δηλητήριο της μέλισσας για τους ρευματισμούς κ.τ.λ.

Υποστηρίζεται όμως, πως μια φυσική θεραπεία κατευθείαν με κέντρισμα της μέλισσας, είναι η καλύτερη και φθηνότερη, μόνο που είναι λίγο οδυνηρή.

Δηλαδή βάζουμε την πρώτη μέρα μια μέλισσα να τσιμπήσει το μέρος που μας πονάει. Την άλλη μέρα, βάζουμε 2 μέλισσες, και την 15η μέρα 15 μέλισσες, έτσι γίνεται κανονική θεραπεία με καλά αποτελέσματα.

Συμπέρασμα

Με συντομία, είδαμε όλα τα προϊόντα της κυψέλης. Αν γράφαμε πιο πολλά, νομίζω ότι θα ξεφεύγαμε από τα πλαίσια μιας εκλαϊκευμένης εργασίας.

Πρόθεση του γράφοντα είναι, με τούτα τα λίγα άρθρα, να κατατοπιστεί - όσο είναι δυνατό - ο πολύς κόσμος που έχει άγνοια από τα μυστικά της κυψέλης· ας ελπίσουμε ότι κάτι πετύχαμε...

Σήμερα που η χημεία εισχώρησε σε

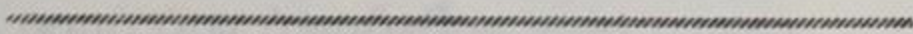
Θύμισες

όλα τα τρόφιμα και η φύση παραβιάζε-
ται σε όλους τους τομείς, είναι απαραί-
τητο να γνωρίζουμε από κοντά αυτό το
θείο έντομο που λέγεται μέλισσα.

Η μέλισσα μας χαρίζει - σε συνεργα-
σία με τη φύση - τα πολύτιμα, για την υ-
γεία μας, προϊόντα, όπως είδαμε πιο πά-
νω. Το πιο γνωστό και εύχρηστο απ' ό-
λα είναι το μέλι· μια ζωντανή ουσία, που
δε συγκρίνεται καν με τη «νεκρή» ζάχα-
ρη. Στη διάθεσή μας, λοιπόν, ένας
πλούτος που πρέπει να τον χρησιμο-
ποιούμε καθημερινά για το καλό μας.

Ένα αφέψημα από τα τόσα φυτά
των ελληνικών βουνών, μια κουταλιά
μέλι, κάθε πρωί ή βράδυ, μας δίνει ζων-
τάνια στο σώμα και διαύγεια στο πνεύ-
μα.

Ας το συνηθίσουμε σαν τον καφέ,
για χάρη της υγείας μας.

Από όλα τα παραπάνω προκύ-
πτουν αισιόδοξες προοπτικές για τις
σχέσεις μας με τη γειτονική μας Αλβα-
νία, σχέσεις που θα ακολουθήσουν το
δρόμο της Ειρήνης, της φιλίας και της
συνεργασίας μας σε όλους τους τομείς
και θα αποβούν σε όφελος και των δύο
λαών και βεβαίως και της ελληνικής
μειονότητας στα όρια του Αλβανικού
κράτους.

Έτσι τα σημερινά φαινόμενα θα
είναι για το αύριο ένας κακός εφιάλτης
του παρελθόντος.

Γενάρης 1991
Λάμπρος Βλάχος

Και τι δε θυμιέμαι εδώ στην ξενιτιά
και ματαγυρνώ σε σένα χωριό μου αυτές τις
μέρες. Κείνες οι Γεναριάτικες μέρες γιομά-
τες ήλιο και μυρουδιές στον Αμάραντο πά-
νω στα νιόσκαφτα χωράφια ρουφούσα τον
αγέρα που αλήθεια είχε λογιών - λογιών
μυρουδιές και έμπαινε σε λίγο ο Φλεβά-
ρης με μπουμπουκιασμένα τα μπορικά που
ήταν έτοιμα να πετάξουν φύλλα και αν-
θούς. Εκεί κατά τις είκοσι του Φλεβάρη το
μάτι σου δε χόρταινε να βλέπει τις κраниές
που πρώτες άνοιγαν τα λουλούδια τους τα
όμορφα κίτρινα που ξεπετάγονταν στις μα-
κρυνές βέργες. Γιομάτος ο Αμάραντος από
κраниές γύρω γύρω στο χωριό και στα χω-
ράφια τα ποτιστικά. Αχ και την παραμονή
της πρώτης του Μάρτη το απόγιομα όλοι
ξεχύνονταν να κόγουν μπουμπουκιασμένες
τρανές βέργες για να στολίσουν τις πόρτες
μην προσπεράσει ο Μάρτης και βρει πόρ-
τα χωρίς στολίδια. Αλλά το βράδυ όλοι γύ-
ρω στο τζάκι, στο λιγοστό φως του δαδιού
ή όποιος είχε λάμπα με πετρέλαιο η Μπάμ-
πω και η Μάννα έφτιαχναν για τα βλαστά-
ρια τους τα Μαρτίτσια από κόκκινο και ά-
σπρο ράμμα κλωσμένο καλά για να στολί-
σουν το χέρι και το λαιμό των παιδιών για
να μην σταθεί ο καυτός Μαρτιάτικος ήλιος
και τα μαυρίσει.

Και το πουρνό την χαρά σαν έμπαινε
ο Μάρτης όλα ήταν ανθισμένα, όλαστολι-
σμένα με κλαριά κраниάς και τα παιδιά
τραγουδούσαν καλώς ήρθες Μάρτη. Τώρα
στην αχολογή της πόλης είναι σαν να ήταν
μακρινό παραμύθι. Καλό Μάρτη σε όλους
εσάς που θυμιέστε το έδιμο αυτό και σε
σας που τώρα το μαθαίνετε.

Νίκη Γκουντουβά

Οι Βορειοπειρώτες, η Εξουσία και εμείς η Κοινωνία

Τον είδαμε τραγική φιγούρα μέσα στους δρόμους και μπροστά στις ολωφώτιστες βιτρίνες των καταστημάτων της πόλης των Ιωαννίνων μετέωρο ανάμεσα σ' αυτό που ήταν μέχρι χθές και σ' αυτό που λαχταρά να είναι αύριο. Ο Βορειοπειρώτης, αυτή η πολύ συγκεκριμένη ανθρωπίνη οντότητα ταυτίζεται επακριβώς με τους «Γιόζεφ Κ» και «Κ» κεντρικούς ήρωες στα δύο αντιπροσωπευτικά μυθιστορήματα «Δίκη» και «Πύργος» του Τσεχοεβραίου συγγραφέα Φράντς Κάφκα.

Ο Φράντς Κάφκα, κατ' εξοχήν σκοτεινός και δυσκολονόητος συγγραφέας, είναι δεκτικός σε ένα ευρύ φάσμα αναλυτικών προσεγγίσεων από εκείνη της μεταφυσικής και θρησκευτικής ή και υπαρξιακής μέχρι εκείνης που δίνει βάρος στην σχέση του ατόμου με την οποιαδήποτε εξουσία και την οργανωμένη κοινωνία.

Ο Όρσον Ουέλλες σκηνοθέτησε την «Δίκη» στηριζόμενος στο φιλοσοφικό δόγμα πως το άτομο ερχόμενο σε σύγκρουση με τον παράλογο οργανωμένο κόσμο, συντρίβεται πάντα. Φυσικά αυτό ενδιαφέρει και εμάς, η αρχέγονη αντιπαράθεση του ατόμου προς την εξουσία. Στο μυθιστόρημα η «Δίκη» ο Γιόζεφ Κ. ανώτερος υπάλληλος σε μία τράπεζα ξυπνά ένα πρωί και αντιμετωπίζει την εισβολή του μη πραγματικού στοιχείου μέσα στην σφαίρα της καθημερινής πραγματικής του ζωής. Δύο άγνωστοι του εξηγούν ότι έχει συλληφθεί και ότι στο εξής αυτοί είναι οι φύλακές του. Σ' αυτή την πρώτη επαφή με το εξωπραγματικό στοιχείο ο Γιόζεφ Κ. τα χάνει.

Από δική του πρωτοβουλία επιδιώκει μία πρώτη επαφή με την δικαστική αρχή προκειμένου να κατατοπι-

σθεί πάνω στο κατηγορητήριο. Του δίνεται η ευκαιρία να τριγυρίζει στα γραφεία, και παρ' όλο που συναντά τον ειδικό υπάλληλο για τις πληροφορίες δεν πραγματοποιεί καμιά πρόοδο. Ο Γιόζεφ Κ. απογοητευμένος μοιάζει να μην ενδιαφέρεται όσο πρέπει για την δίκη οπότε ο θείος του πολύ ανήσυχος τον οδηγεί σ' ένα φίλο του δικηγόρο ο οποίος έχει μεγάλη πείρα σε τέτοιες δίκες. Σιγά - σιγά παρακολουθούμε μια στροφή στην αντιμετώπιση της δίκης από τον Γιόζεφ Κ. Τον απασχολεί τόσο ώστε παραμελεί την δουλειά του. Αλλά και πάλι δεν παρατηρείται καμιά πρόοδος και πιστεύοντας πως ο δικηγόρος δεν προωθεί την υπόθεση αποφασίζει να αποσύρει την εντολή που του έχει δώσει και αναλαμβάνει μόνος του την υπεράσπιση δια μέσου όμως προσώπων που έχουν σχέση με την δικαστική αρχή. Η διήγηση συνεχίζεται με την σκηνή στον καθεδρικό ναό όπου ένας ιερέας αντιπρόσωπος του δικαστηρίου συμβουλεύοντας τον ήρωά μας να μην απατάται ως προς το δικαστήριο του αφηγείται την παραβολή για τον Άνθρωπο που ήθελε να μπει μέσα στο Νόμο και ο φύλακας δεν του επέτρεπε να περάσει. Τέλος δύο άτομα οδηγούν τον Γιόζεφ Κ. έξω από την πόλη και τον μαχαιρώνουν. Σε γενικές γραμμές στη Δίκη καθώς και σ' άλλα έργα του Κάφκα ερχόμαστε αντιμέτωποι με ένα κύριο πρόβλημα της εποχής μας: την απαλλοτρίωση του ατόμου από τα δικαιώματά του και την υποταγή του κάτω από την Εξουσία. Και για τα δύο υπεύθυνος είναι ο άνθρωπος γιατί αφέθηκε, ανέχθηκε παρασύρθηκε στην καταστροφή του. Τα πράγματα είναι όλα στη δέση τους σοφά δημιουργημένα, οι αξίες

μας έχουν δοθεί από αρχαιοτάτων χρόνων ασάλευτες, η κοσμική τάξη υπάρχει αλλά ο άνθρωπος δεν τα αναγνωρίζει δεν μπορεί να τα διακρίνει. Σαν τον Γιόζεφ Κ. ένα πρωί οι Βορειοηπειρώτες ξυπνούν με το βάρος εξωπραγματικών κατηγοριών που έχουν απαγγελθεί από αόρατες για αυτούς εξουσίες και δυνάμεις. Έκτοτε η ζωή τους μπαίνει σε ένα κύκλο από διαρκείς δοκιμασίες.

Αποκόβονται βίαια από τον χώρο όπου ήταν ενταγμένοι μέσω της γλώσσας της θρησκείας και της κοινής καταγωγής, και υπάγονται σε ξένη προς αυτούς εθνότητα. Στη «Δίκη» ο Γιόζεφ Κ. καταφεύγει σε δικηγόρο, πλην όμως ο δικηγόρος αυτός είναι απόφυση της αρχής που τον καταδιώκει και αφού η αρχή έχει το δικηγόρο στο χέρι κατά συνέπεια έχει και τον Γιόζεφ Κ.

Κατά τον ίδιο τρόπο οι Βορειοηπειρώτες ποτέ δεν δικαιώθηκαν από την διεθνή δικαιοσύνη που ήταν υποχείριο εκείνων που τους ενοχοποίησαν.

Αργότερα μια γραφειοκρατική μειοψηφία, η οποία καπηλεύθηκε τα πανανθρώπινα Σοσιαλιστικά ιδεώδη, αποστέρησε τους Βορειοηπειρώτες και από τα στοιχειώδη ανθρώπινα δικαιώματα.

Στο μυθιστόρημα ο «Πύργος» ο ήρωας του έργου που χαρακτηρίζεται μόνο με το αρχικό γράμμα «Κ» φτάνει σ' ένα χωριό ύστερα από πρόσκληση όπως ισχυρίζεται του Πύργου για να κάνει καταμέτρηση της γης. Παρ' όλες όμως τις προσπάθειες του δεν γίνεται δεκτός στο Πύργο, απλώς του επιτρέπουν να μείνει στο χωριό. Η γυγχρότητα του Πύργου έχει αντίκτυπο και στη συμπεριφορά των κατοίκων του χωριού που αντιμετωπίζουν τον ήρωα με καχυποψία. Μόνο η οικογένεια του Βαρνάβα η οποία ζει περιφρονημένη στο πε-

ριθώριο της κοινωνίας αυτής τον δέχεται γιατί βλέπει σ' αυτόν, που η θέση του μπορεί να συγκριθεί με την δική της, τη μεγάλη ευκαιρία που θα της επιτρέψει ίσως να ενσωματωθεί στην κοινότητα. Ο «Κ» έρχεται σ' επαφή με πρόσωπα από το χωριό που έχουν εμπειρίες σε σχέση όχι με τον ίδιο τον Πύργο βέβαια, αλλά με τους ανθρώπους του. Ο Μάξ Μπρόντ φίλος και εκδότης του Κάφκα μας πληροφορεί, επειδή το έργο είναι ημιτελές, ότι σύμφωνα με τα σχέδια του Κάφκα στο τέλος ο ήρωας φτάνει σε πλήρη εξάντληση από τις αλλεπάλληλες προσπάθειες να γίνει δεκτός στον Πύργο, ενώ έρχεται το μήνυμα από τον Πύργο ότι παρ' όλο που δεν είχε κανένα νομικό δικαίωμα ωστόσο του επιτρέπεται να μείνει και να εργαστεί στο χωριό.

Στο πρόσωπο του «Κ» κεντρικού ήρωα του έργου ο «Πύργος» προσβλέπουμε τον κάθε Βορειοηπειρώτη φυγάδα στην Ελλάδα. Γι' αυτόν ο Πύργος σηματοδοτεί την Ελληνική κοινωνία στην οποία επιθυμεί με κάθε μέσο να ενταχθεί.

Στο μυθιστόρημα, ο Πύργος στάθηκε γυγχρός στον γεωμέτρη και αυτό είχε αντίκτυπο και στην συμπεριφορά των κατοίκων του χωριού απέναντι του.

Δημόσια πρέπει να ειπωθεί ότι κάτι παρόμοιο συνέβη και απέναντι στους Βορειοηπειρώτες φυγάδες.

Μετά την πρώτη έκπληξη για το πράγματι μεγάλο κύμα φυγής, ήλθε το ερώτημα: τι ήρθαν να κάνουν εδώ και μάλιστα σε μία περίοδο οικονομικής κρίσης; Μάλιστα ο ημερήσιος τύπος μίλησε και για ύπαρξη ενός υπόγειου και έρποντος ρατσισμού απέναντι στους φυγάδες, και αυτό δεν απέχει και πολύ από την πραγματικότητα.

Η δουλειά στον άνθρωπο είναι τιμή...

Αν θέλεις να μάθεις τη ζωή του χωριού, πρέπει να ζήσεις σ' αυτό. Να αφουγκρασθείς το γεννοβόλημα της γης. Τον ανθό των αγριολούλουδων όταν πάνε ν' ανοίξουν. Το φύλλωμα των δένδρων σε κάμπους και βουνοπλαγιές. Το ρυθμικό κελάρυσμα της βρυσούλας, του λάκου και του ποταμού.

Αν θέλεις να μάθεις τη ζωή και τον πόνο του αγρότη, πρέπει να ιδρώσεις και να φτάσει, η αρμύρα του, στη γλώσσα σου. Πρέπει να κάτσεις καταγής στο υγρό, κρύο και ζεστό της χώρας. Να φας ανθούς αντί γωμί και να κοιμηθείς στο χώμα, με προσκέφαλο μια πέτρα και σκεπάσματα τ' άστρα και το φεγγάρι. Ν' ακούς τα τραγούδια που λένε, όλα τα έμυχα και τα άγυχα, σε αρμονικές και γλυκιές μελωδίες κάθε βράδυ σε διαφορετικούς ρυθμούς.

Αν θέλεις να μάθεις τη ζωή του χωριάτη, αξίζει να την ζήσεις εσύ που δεν έπιασες και δεν πάτησες χώρα. Εσύ που η γυχή σου είναι άδεια χωρίς

περιεχόμενο κι αγάπη για τη ζωή. Εσύ που ζείς σαν τυφλοπόντικας στα σκοτεινά, χωρίς ήλιο, αέρα και νερό. Εσύ που σκύβεις τη μέση, όχι για τη δουλειά αλλά για την τεμπελιά.

Αν θέλεις να μάθεις πως βγαίνει το γωμί, πάρε κασμά και φτυάρι. Σκάψε και φύτευε ζωή για να δώσει καρπούς να φάνε κι άλλοι, τεμπέλη.

Αν θέλεις να προκόψει και τούτος ο τόπος πρέπει όλοι να στρωθούμε στη δουλειά συνειδητά, υπεύθυνα και παραγωγικά για το καλό του κοινωνικού συνόλου πρώτα.

Αν θέλεις να μάθεις πως προοδεύουν, οι άρχοντες της κάθε δουλειάς, άκου μια φωνή: Κάθε εποχή, θέλει τις δικές της γνώσεις, μηχανήματα, τρόπο δουλειάς για να γίνει καλή και σωστή παραγωγή και διάθεση των προϊόντων. Μόνο τα τεμπέλικα κορμιά, άδεια σακιά, δεν προσφέρουν τίποτε. Καιρός για δουλειά για το καλό του τόπου μας. Κι αν δεν έμαθες ακόμα, καιρός είναι. Η δουλειά στον άνθρωπο είναι τιμή κι η καλύτερη.

Γιάννης Παπαμιχάλης - Τυμφαίος

Το έργο του Φράντς Κάφκα στην ολότητά του είναι μία κραυγή διαμαρτυρίας απέναντι στον παράλογο οργανωμένο από τον ίδιο τον άνθρωπο κόσμο. Εν τούτοις ο παραλογισμός αυτός δεν αναιρεί την ελπίδα για έναν κόσμο ανθρωπινότερο. Αυτή η ελπίδα οδήγησε τους Βορειοηπειρώτες φυγάδες στη χώρα μας.

Φυσικά εδώ θα βρεθούν αντιμέτωποι με μία νέα γι' αυτούς μορφή του παραλόγου, του ατομικού ευδαιμονισμού.

Η παρουσία των φυγάδων Βορειοηπειρωτών θεωρήθηκε ως ένας υπαρκτός κίνδυνος της ατομικής μας καλοπέρας, ενώ είναι αληθές πως οι φυγάδες μη γνωρίζοντας την πραγματικότητα που κρύβει αυτή η πλασματική ευμάρεια θα είναι τα μοναδικά της δύματα.

Από πλευρά μας ευχόμαστε να μην τους εγκαταλείψει η ελπίδα πως στο τέλος θα γίνουν αποδεκτοί από τον Πύργο.

«Α»

Του τσοπάνη Ηπειρώτη το τάμα

Γεωργ. Μπούρη συντ. εκπαιδ/κού

Ανήμερα του αγίου Χαραλάμπους, απ' τα χαράματα ζύπνησα εκείνη τη χρονιά. Κι ήταν - το θυμάμαι σαν τώρα - ένα πρωινό μουντό, πνιγμένο στην παγωνιά και την ομίχλη. Δύσκολα μπορούσες να ξεμυτίσεις σε δρόμο, πολύ περισσότερο να ταξιδεύεις. Όμως, έπρεπε να ετοιμαστώ και να φύγω.

Είχα υποσχεθεί πριν από καιρό στον εαυτό μου, να ζητήσω την έγκριση του προϊσταμένου μου για ν' απουσιάσω από το 2ο Δημοτικό της Κόνιτσας, όπου υπηρέτούσα σαν διευθυντής, μονάχα για την πρωϊνή μου εργασία, ώστε να μπορέσω να πάω προσκυνητής κι εγώ στον πολιούχο του Μεσοβουνίου, χωριό που πέφτει ψηλά στο δυτικό Ζαγόρι.

Ευτυχώς που δεν συνάντησα δυσκολία. Έτσι με το πρώτο λεωφορείο της γραμμής Κόνιτσας Ιωαννίνων και με την ανατολή του ηλίου κατέβηκα στη θέση «Γάιδαρος» λίγο πριν από το Ιστορικό Καλπάκι, όπου το παλαιό χάνι, γκρεμισμένο συθέμελα, θαμμένο στα λασπόνερα και τούς δάμνους δεν είχε να παρουσιάσει την παραμικρή ένδειξη που να θυμίζει τα περασμένα.

Το τσουχτερό κρύο που έρχονταν απ' τη μεριά της χιονισμένης Γκραμπάλας, τα βογητά των ανεμοδαρμένων δέντρων, μαζί με τα σπαραχτικά σφυρίγματα του πεινασμένου κότσουφα, ήταν οι έντονες αλλά φανερά ξεθυμασμένες εξάρσεις του Χειμώνα, που ωστόσο δυσκόλευαν τον οδοιπόρο και δημιουργούσαν προβλήματα στους ντόπιους κατοίκους και ιδιαίτερα στα κοπάδια της περιοχής.

Λίγο πιο πάνω, στο ξέφωτο του

βουνού, το ερημικό εκκλησάκι του Αγίου αντιστέκονταν σθεναρά στις κακοκαιριάς τα χτυπήματα. Μόλις που ξεχώριζε το κωδωνοστάσι και λίγο η ανατολική πλευρά της κεραμωτής στέγης, ανάμεσα στο βαθύ πράσινο δάσος της πουρναρόφυτης πλαγιάς.

Λιγόφωνη η καμπάνα χτύπησε κι όλα για ν' ανταμώσει το βοριαδάκι κι αδύναμη αλλά ζεστή απ' την αγάπη της Χριστιανοσύνης, να φτάσει ως τους πιστούς που άρχισαν ήδη ν' ανηφορίζουν το μονοπάτι. Έπρεπε να προλάβουν τον ιερέα, προτού μπει στην προσκομιδή για την προετοιμασία των Τίμιων Δώρων, να δώσουν ο καθένας το πρόσφορο με τον σχετικό κατάλογο των ζώντων του σπιτιού και στη συνέχεια να παρακολουθήσουν με τη δέουσα κατάνυξη τη θεία λειτουργία.

Εκεί που πάσχιζα να προσαρμοστώ στο χειμωνιάτικο τούτο ξάφνιασμα του Φλεβάρη, να ρίξω μια επιπόλαια ματιά ολόγυρά μου, χωρίς να το καταλάβω βρέθηκα ανάμεσα σε τετραμελή οικογένεια που κατέβηκε κάπως καθυστερημένα απ' την πίσω πόρτα του αυτοκινήτου για τον ίδιο σκοπό.

Με τον πατριωτισμό και την καλοσύνη που διακρίνει τον κάθε ηπειρώτη, δώσαμε την καθιερωμένη «καλημέρα του Θεού» και ανταλλάξαμε ευχές, καθώς το καλούσε η μεγάλη γιορτή. Αμέσως μετά έκανα πως προχωρούσα, επειδή περνούσε η ώρα, αλλά συχνά κοντοστεκόμουν για να ξεκινήσουμε μαζί. Είχα όλη την καλή διάθεση να τους προσφέρω τη βοήθεια μου σαν είδα σωριασμένα στο δρόμο σακούλες και σακουλάκια.

ΜΙΚΡΑ ΙΣΤΟΡΙΚΑ ΑΦΗΓΗΜΑΤΑ

Στο τεύχος του Περιοδικού «ΚΟΝΙΤΣΑ» Αρ. 29 Νοέμβρης - Δεκέμβρης 1989 δημοσιεύθηκε ο σχετικός νεκρολογικός λόγος, για την εις Κύριον εκδημία, του Παπαγιώργη Κολιού από το Μολυβδοσκεπάστο-Κόνιτσας.

Στο σημερινό, θα παραθέσουμε, μικρά ιστορικά αφηγήματα, γεγονότα όμως, από την πολυκύμαντη ζωή του, για να γίνουν γνωστά αφ' ενός, και αφ' ετέρου να καταδείξουν τη σταθερή στάση του σ' αυτά.

Δεν έχουν δε, καμιά απολύτως πρόθεση να δίζουν κανένα, αλλά να ικανοποιήσουν την επιθυμία αναγνωστών, που ευχαριστιούνται, με τέτοιες αναδρομές.

Ας βάλουμε τα μικρά αφηγήματα στη σειρά τους. Το 1929 είχε εκδηλώσει την επιθυμία να ιερωδεί. Ο τότε Μητροπολίτης, για να τον κάνει ζήτησε χρήματα, τρεις χιλιάδες δρχ. Ο υπουήφιος ήταν πάμπτωχος. Ωστόσο, βρέθηκαν γνωστοί, οι οποίοι συγκέντρωσαν το ποσό, ώστε, στις 18/10/1929 να χειροτονηθεί διάκονος και την επομένη Πρεσβύτερος, και στη συνέχεια, να τοποθετηθεί εφημέριος Πωγωνίσκου.

Το 1918 δούλεψε εργάτης, σπάζοντας «τσιακίλι στο δρόμο» μεσογέφυρας, και εκεί έμαθε τα ιταλικά, από τεχνίτες Ιταλούς, που είχαν αναλάβει το δρόμο. Μπορώ να πω ότι μιλούσε καλά τη γλώσσα.

Λίγο πριν τον Οκτώβρη του 1940, είχε γνωρισθεί με το φυλάκιο των Ιταλών, στα σύνορα Μολυβδοσκεπάστου, οι οποίοι Ιταλοί έρχονταν στο Καφενείο του χωριού, και έκαναν παρέα μαζί του, γιατί, ήταν ο μόνος, που ήξερε τη γλώσσα. Όταν, το ιστορικό εκείνο βαθύ πρωινό του Οκτώβρη του 40 κηρύ-

χθηκε ο πόλεμος, οι Ιταλοί του φυλακίου ήρθαν το πρωί στο χωριό και ζήτησαν τον Παπακολιό «Ε, Σινιόρ Παπατζιόρτζιο ντοβαντάρε; Τους απάντησαν οι λίγοι που μένουν στο χωριό, ότι έφυγε στο Βασιλικό - Πωγωνίου, από το φόβο του πολέμου.

Στις 29 Οκτώβρη επέστρεψε στο χωριό του και συναντήθηκε με τους Καραμπινιέρηδες στο μεσοχώρι. «Ε Παπατζιόρτζιο, ποιούρα ντι πάεζε ντε λα γκουέρα. Κοζί σόννο. Ιτάλια εστέρα μάγκα. Γκρέτσια πίκουλο». Ρίσκι γκρόσο, μαντζιάρε πίκουλο. Δηλαδή. Ε, Παπαγιώργη, φόβος στο χωριό από τον πόλεμο. Έτσι είναι. Η Ιταλία είναι μεγάλη χώρα. Η Ελλάδα μικρή. Το μεγάλο γάρι τρώει το μικρό. Και η απάντηση του Παπαγιώργη: Νο σινιόρε τενέντε. Νο σόννο κοζί.

Γκρέτσια, βίκουμ, Ιτάλια. Δηλαδή: Όχι κύριε Ταγματάρχα. Δεν είναι έτσι. Η Ελλάδα, θα νικήσει την Ιταλία. Βαμπένε = Πάει καλά και σταμάτησαν τη συζήτηση.

Το 1953 ήταν μιά φοβερή ανομβρία. Οι κάτοικοι του Πωγωνίου, είχαν πάρει την εικόνα της Παναγίας Μολυβδοσκεπάστου κι έκαναν αγιασμό για να βρέξει. Και έβρεξε μέρες αρκετές.

Και είχαν μαζέψει κάποια χρήματα, τα οποία θα τα έστελναν στην Ιερά Μονή. Κάποιος συνάδελφός του Πωγωνίσσιος, τούγραψε γράμμα και του έλεγε πως τα χρήματα πρέπει να τα στείλει, μέσω Μητροπόλεως στη Μονή. Στο σημείο τούτο ο Παπα Κολιός έδειξε απεισκευία.

Έγραψε στο συνάδελφό του, να αποφύγει να τα στείλει μέσω Μητροπόλεως, γιατί θα έκανε κρατήσεις, και οι δουλειές στο Μοναστήρι ήταν πολλές,

γιατί είχαν κάψει τα κελιά οι Γερμανοί το 1943 και έπρεπε να αναστηλωθούν οπωσδήποτε και συνεπώς, χρειάζονταν πολλά χρήματα. Έκανε, στην επιστολή του και ένα, όντως, ασυγχώρητο λάθος. Απεκάλεσε τη Μητρόπολη «Ληστοσυμμορία».

Η σύνθεση του δικαστηρίου ήταν:

Ο Πρόεδρος

(αοίδιμος) Ο Μητροπολίτης

Αντιπρόεδρος

Ο Αρχιερ. Επίτροπος, αείμνηστος
Παντελεήμων (Παπαδόπουλος)
Δελβινακίου

Μέλος

Ο αείμνηστος ιερέυς Τιμολέων Τζόβας
(εφημέριος Λαχανοκάστρου)

Γραμματέας

Ο αείμνηστος Χρήστος Καλλιάρεκος

Ερώτηση:

Ξεύρεις Παπα Κολιό γιατί σε κατηγορούν, του λέγει ο Πρόεδρος.

Σαν κινηματογραφική ταινία λειτούργησε η μνήμη του, και τον πήγε στην Μικρά Ασία, στον πόλεμο 1920-1922, και είδε στο στήθος του, τρία Μετάλλια: Αριστείο ανδρείας, Πολεμικό Σταυρό και Μετάλλιο εξαιρετών πράξεων.

Απάντηση:

Δεν γνωρίζω, γιατί με κατηγορούν. Μόνο, πέστε μου, σας παρακαλώ, αν τόχει ο Χάρτης αυτό το χωριό, που θα με στείλετε τιμωρημένο.

Πράγματι αυτή δεν μπορεί να θεωρηθεί απολογία. Καταφανώς, οργισμένος ο Πρόεδρος, από την απάθεια αυτή και από την έλλειψη σεβασμού προς το Δικαστήριο, βγάζει απόφαση, και τον στέλνει στο Ελεύθερο - Κόνι-

τσας, με ένα μήνα στέρηση του μισθού.

— Μιά νύχτα του 1954, ξυπνάει έντρομος, από κτυπήματα στην πόρτα του, και ανοίγει να δει ποιός είναι: Αμάν, Παπά, του λένε, γοφάνε τα πρόβατά μας στο Γράμμο, και σε παρακαλούμε να έλθεις να κάνεις αγιασμό στα κοπάδια, αλλιώς, πάμε χαμένοι. Ήταν τρεις βλάχοι από το Γράμμο με τα άλογά τους. Ήταν έκδηλη στο πρόσωπό τους η αγωνία τους.

Τους καθυσύχασε και τους βεβαίωσε ότι αύριο, πολύ πρωί, θα ανέβει στο βουνό για τον αγιασμό. Παπά, πρόσεξε τα σκυλιά μας να μη σε φάνε, τούπαν φεύγοντας. Δεν κοιμήθηκε καθόλου. Στις 4.30 το πρωί ξεκίνησε με το Σταυρό στο χέρι, το πετραχειίλι και το βασιλικό, προσευχόμενος θερμά, όλο το δρόμο, να κάνει ο Θεός το θαύμα του.

Είχαν βγεί οι Βλάχοι και τον περίμεναν. Έκανε τον Αγιασμό. Ράντισε τα κοπάδια, όλους τους βλάχους και τα κονάκια των. Τον ευχαρίστησαν, τον έβαλαν καθάλα σε άλογο, και τον έφεραν στο Ελεύθερο. Όλο το επόμενο 12ωρο δεν έκλεισε μάτι. Αγωνία, Γολγοθάς. Θα άκουγε ο Θεός τις προσευχές του, θα δεχόταν τον αγιασμό και θα έκαμε το θαύμα, να σταματήσει το θανατικό στα πρόβατα;

Οι βλάχοι, είχαν βαθιά πίστη στο Θεό, κι οι θερμές προσευχές των και ο Αγιασμός, έφεραν το ποθούμενο.

Στην αγωνία του αυτή, θάταν η ώρα 4 πρωί, καλοκαίρι, άκουσε πέταλα αλόγων να πλησιάζουν στο σπίτι του. Φώναζαν από μακριά. Ω Παπαγιώργη, Ω Παπαγιώργη. Πλησιάσαν. Ο Θεός έκανε το θαύμα του, και από τη στιγμή που τελείωσε ο Αγιασμός σταμάτησε και το θανατικό.

Δοξασμένο το Όνομά του, σωθήκαμε, είπαν.

Τους είπε ότι ο Θεός άκουσε τις προσευχές γιατί, ήταν βγαλμένες μέσα από την καρδιά τους. Κατέβασαν από το ζώο τα δώρα τους, τυρί, βούτυρο, μαλλί, τον ευχαρίστησαν ξανά, και πήραν το δρόμο του γυρισμού, για το βόνο.

– Μιά φορά χειμώνα με χιόνι, ερχόνταν από το Ελεύθερο στην Κόνιτσα, με κλάπες στα πόδια. Στη διαδρομή αυτή, σε κάποιο σημείο του δρόμου, μία μεγάλη αρκούδα τούφραζε το μονοπάτι που θα περνούσε. Ο Παπακολιός έκανε θερμή προσευχή προς τον Θεό. Φωτισμένος από τον Θεό, έβγαλε μία προσφορά από το σακούλι του και όταν πλησίασε την έρριξε, στην αρκούδα. Αμέσως, η αρκούδα την πήρε στο στόμα της και απομακρύνθηκε ήρεμα, αφήνοντας ελεύθερο το πέρασμα.

– Να κι ένα περαστικό στη γέφυρα Τοπόλιτσα. Έρχονταν από τα Καβάσιλα στην Κόνιτσα. Στα Καβάσιλα ήταν εφημέριος δέκα χρόνια.

Στη μέση στη γέφυρα, συναντάμε έναν από κάποιο χωριό, ο οποίος τον ερωτά: Δεν μου λές παπά, υπάρχει Θεός;

Για σήκωσε τα μάτια σου και κοίτα τον Ήλιο. Δεν μπορώ, παπά, να τον κυτάξω. Αφού βρε, ταλαίπωρε, δεν μπορείς να κοιτάξεις ένα, από τα εκατομμύρια, δημιουργήματα του Θεού, πώς μπορείς να ιδείς τον ίδιο το Θεό; Άνοιξε το σακούλι του, τούδωσε μια λειτουργιά, τον χαιρέτησε και χώρισαν.

Τα παραπάνω είναι, μία μικρογραφία, από την πολυτάραχη ζωή του.

Το μεγαλείο της γυχής του, της ανεξικακίας του, της προθυμίας του, της φιλακολουθίας του, της αγάπης του κλπ, κλπ. ελάχιστοι μπόρεσαν και τα γνώρισαν.

Προσωπικά, ο υποφαινόμενος, μένει έκπληκτος εμπρός, στις πολλές

αρετές του. Επικαλούμαι να έχω την ευλογία και την ευχή του.

Αχιλ. Κολιός

Η ΑΛΛΗΛΟΓΡΑΦΙΑ ΜΑΣ

Αθήνα 5-11-1990

Αγαπητέ μου Σωτήρη

Τακτικά παίρνω το πολυσέλιδο, περιοδικό σας «ΚΟΝΙΤΣΑ» Ευχαριστώ. Είναι ωραίο και χρήσιμο. Καθρέπτης για τη ζωή και τα πολιτιστικά, στην περήφανη ακριτική Πόλη σας.

Είναι πολύ ευχάριστο, ότι στις μέρες μας, ευτυχώς υπάρχουν άνθρωποι με τόση ευαισθησία. Με τόση πληθωρική διάθεση και ειδικές γνώσεις, που επωμίζονται την έκδοση του περιοδικού σας.

Αξίζουν πολύ θερμά συγχαρητήρια στους άξιους αυτούς πνευματικούς δημιουργούς.

Εύχομαι από καρδιάς, στην «ΚΟΝΙΤΣΑ» μακρόχρονη ΖΩΗ – ΑΙΩΝΙΑ.

Φίλιππος Γελαδόπουλος

Από τον αγαπητό φίλο του περιοδικού μας Ανδρέα Κουσιαφέ, που υπηρέτησε ως οδηγός στο αυτοκίνητο του Νοσοκομείου Κόνιτσας, λάβαμε γράμμα στο οποίο μεταξύ των άλλων μας γράφει από την Πάτρα:

«... Όταν παίρνω το περιοδικό «ΚΟΝΙΤΣΑ» και διαβάζω τα νέα της Κόνιτσας και τα άρθρα πολύ γνωστών και φίλων για τα προβλήματα της επαρχίας με φέρνουν κοντά της και μου δίνουν ζωή διαβάζοντάς τα. Στέλνω τη συνδρομή μου και εύχομαι να είστε όλοι σας καλά και να συνεχίζετε τον αγώνα σας για το καλό της αγαπητής μας Κόνιτσας. Χαιρετισμούς στους παλιούς μου συνεργάτες και όλους τους φίλους.

ΣΧΟΛΙΑ

Καλή η απόφαση του Δήμου να ηλεκτροφωτίσει την είσοδο (από Εθνική οδό) της πόλης. Θα 'πρεπε, όμως, ο εργολάβος να κλείσει αμέσως το αυλάκι, που πέρασε το καλώδιο.

Τόσον καιρό τώρα μένει η πληγή στην ασφαλτο και τ' αυτοκίνητα δεινοπαθούν, όταν περνάνε απ' αυτό το σημείο. Ο Δήμος ας το φροντίσει!

Ο Δήμος φρόντισε να ρίξει ασφαλτο σε διάφορους δρόμους της πόλης. Δε θα μπορούσε να ασφαλτοστρώσει και το ελάχιστο τμήμα στο ρέμα (πάνω, ακριβώς, από το σπίτι της κ. Ζήση); Πάμπολα αυτοκίνητα περνούν από το σημείο αυτό και νομίζουμε ότι πρέπει να τακτοποιηθεί το ταχύτερο. Άλλωστε όπως προαναφέραμε το τμήμα αυτό είναι ελάχιστο (10 μ.) και η δαπάνη πολύ μικρή.

Σ.Τ

Από τα μέσα ενημερώσεως, ακούσαμε την εξής ευχάριστη είδηση: μας είπαν πως το Υπουργείο Εθνικής Άμυνας, σε συνεργασία με το Υπουργείο Γεωργίας, θα συγκροτήσουν συνεργεία αναδασώσεως. Μας συγκινεί όλους μας και πάλι η προσφορά του γενναίου στρατού μας, που προπορεύεται πρώτο για την φύτευση δέντρων. Το ξεκίνημα αυτό, είναι πολύ καλό και θα πρέπει να το κάνουμε πράξη όλοι. Δεν νομίζω πως η ενέργεια αυτή θα ήταν δύσκολο να τη μιμηθεί και το Υπουργείο Παιδείας με τους μαθητές των μεγάλων τάξεων και να διαθέσουν

έστω και δύο ημέρες να φυτέγουν κι αυτοί.

Θα ήταν δε πολύ ευγενικό εκ μέρους των Δημοσίων Υπαλλήλων, αν διέδεται και αυτοί δύο Σάββατα, στο τόσο σημαντικό αυτό έργο.

Με λίγα λόγια, θα ήθελα να πω πως γενικά όλοι οι δυνάμενοι, θα πρέπει να δώσουν το παρών στο μεγάλο αυτό προσκλητήριο και να είμαστε βέβαιοι, πως αν το κάνουμε αυτό κάθε χρόνο, πολλά γυμνά μέρη που τώρα φαίνονται μαύρα, θα πρασινίσουν κι αυτά.

Μόνον έτσι και με την καθαριότητα θα μπορέσουμε να σώσουμε το περιβάλλον που απειλείται στη χώρα μας σήμερα, για να μπορέσουμε να αναπνέουμε ελεύθερα χωρίς δυσοσμίες.

ΛΟΥΚΑΣ ΕΖΝΕΠΙΔΗΣ

Παρακαλούνται

όσοι μας στέλνουν εργασίες για δημοσίευση, να 'χουν υπόψη τα εξής:

1) Αν γίνεται, τα κείμενα να είναι δακτυλογραφημένα.

2) Όταν είναι χειρόγραφα να γράφουν καθαρά και ευανάγνωστα.

3) Και στις δύο παραπάνω περιπτώσεις το γράψιμο να γίνεται ΜΟΝΟΝ από τη μία όψη της κόλλας.

4) Να μην είναι μακροσκελή.

Αυτές οι λεπτομέρειες βοηθάνε τη Συντ. Επιτροπή και το τυπογραφείο.

Χειρόγραφα δεν επιστρέφονται.

Σ.Ε.

ΕΙΔΗΣΕΙΣ

Με «ρεβεγιόν» στο Κέντρο Πλατανάκια και την καθιερωμένη «τριανταμία» στα συγγενικά σπίτια υποδέχτηκαν οι Κονιτσιώτες τον καινούργιο χρόνο. Βέβαια κάθε κανόνας έχει και τις εξαιρέσεις του· έτσι υπήρξαν κι αυτοί που υποδέχτηκαν το χρόνο στην πράσινη τσόχα κερδισμένοι ή χαμένοι ανάλογα με το τυχερό τους...

- Από την 1η Γενάρη άρχισε τη θητεία του το νέο Δημ. Συμβούλιο στην Κόνιτσα και τα νέα Κοινοτ. Συμβούλια στα χωριά. Εμείς ευχόμαστε σε όλους τους Υπηρέτες των κοινών Δύναμη - Υπομονή και πολλή εργατικότητα, για το καλό και την προκοπή της υποβαθμισμένης περιοχής μας.

- Στις 5/1, με γηφοφορία των Δημ. Συμβούλων εκλέχτηκε Πρόεδρος (Νικ. Κυρτσόγλου στην Κόνιτσα) και στα χωριά τα Κοιν. Συμβούλια εξέλεξαν τους Αντιπροέδρους. Στην Κόνιτσα εκτός του προέδρου Ν.Κ. όπως προαναφέραμε, εκλέχτηκαν: Αντιπρόεδρος Γαργάλας Παναγιώτης Γραμματέας Φατές Θωμάς. Δημάρχ. Επιτροπή: Κυρτσόγλου Αποστ. Κρυστάλλης Στ. Διαμάντης Σπ. Αναπληρωμ. Μέλη: Ντάφλης Ιωάννης και Τσαρούχης Ιωάννης.

- Το Κέντρο Νεότητας Κόνιτσας εφοδιάστηκε με όργανα γυμναστικής (ποδήλατο, όργανο κωπηλασίας κ.α) με τα οποία θα μπορούν οι νέοι να ασκούνται καθημερινά.

- Στις 13/1/91 από τα Δημοτικά και Κοινοτικά Συμβούλια εκλέχτηκαν οι Νομαρχιακοί Σύμβουλοι. Για την Επαρχία μας εκλέχτηκε ο Ρεστάνης Απόστολος από τη Μολυβδοσκεπάστη.

- Τράπεζα Αίματος δημιουργήθηκε στην Κόνιτσα με πρωτοβουλία του Δή-

μου. Θα φέρει το όνομα της αείμνηστης Χρυσούλας Χαλούλου, το μικροβιολογικό εργαστήριο της οποίας είχε δωρίσει προ καιρού η οικογένειά της στο Δήμο.

- Πτώση της θερμοκρασίας κάτω από το 0° και παγωνιές είχαμε μετά το πρώτο δεκαήμερο του καινούργιου χρόνου.

- Οι εχθροπραξίες που άρχισαν τα χαράματα της 16/1, στον Περσικό κόλπο, παρ' όλο ότι απέχουμε χιλιάδες χιλιόμετρα από το σημείο σύγκρουσης, δεν άφησαν ανεπηρέαστους και τους κατοίκους της Επαρχίας μας. Με ενδιαφέρον παρακολουθούσαν τα ραδιοτηλεοπτικά μέσα και πολλοί έτρεξαν στα καταστήματα τροφίμων... να εξασφαλίσουν τις οικογένειές τους από την επερχόμενη πείνα! (τέτοιες ευκαιρίες περιμένουν πως και πως οι έμποροι). Φαίνεται ότι το κατοχικό σύνδρομο της πείνας κυνηγάει ακόμα τους νεοέλληνες...

- Με ποικίλες εκδηλώσεις γιόρτασε η «ΗΠΕΙΡΩΤ. ΕΣΤΙΑ» Θεσ/νίκης τα 50 χρόνια από την ίδρυση της (1940-90). Επίτευγμα της Εστίας είναι η ανέγερση αγάλματος της Ηπειρώτισσας Γυναίκας της Πίνδου στην πλατεία Φαναριωτών (Θεσσαλονίκη).

- Στις 17/1 ο εμπορ/κός Σύλλογος Κόνιτσας έκοψε στο Κέντρο Νεότητας την πίτα του.

- Στις 25/1 έκοψε την πίτα ο εξωρ. Σύλλογος στα γραφεία του.

- Στις 30/1 (γιορτή των Τριών Ιεραρχών) μετά το πέρας της Λειτουργίας στον Αγ. Κοσμά, οι Σύλλογοι των καθηγητών Γυμνασίου και Λυκείου Κόνιτσας οργάνωσαν ομιλία με θέμα «Παιδαγωγικοί τρόποι συνάντησης δασκάλου και μαθητή». Η εκδήλωση πραγματοποιήθηκε στο Δημαρχείο με ομι-

ΚΟΙΝΩΝΙΚΑ

λήτρια τη Διευθύντρια του Λυκείου δ. Επίχαρι Μιχαηλίδου. Την παραμονή μίλησε στους μαθητές Γυμναστίου Λυκείου η καθηγήτρια κ. Παπαδάμου.

- Με μεγάλη επιτυχία έγινε κι εφέτος ο χορός στη Μαθ. εστία Κόνιτσας στις 2/2/91.

- Στις 3/2 ο Σύλλογος Γυναικών Κόνιτσας έκοψε την καθιερωμένη πίτα του στην αίθουσα του Εξωρ. Συλλόγου.

- Από τα χαράματα της Τρίτης (4/2) ως το βράδυ της ίδιας μέρας χιόνισε σ' όλη σχεδόν την Ήπειρο και στην Κόνιτσα έφτασε το χιόνι - για πρώτη φορά ύστερ' από 20 χρόνια - 30 - 40 εκατοστά.

Έτσι μετά από δέκα μέρες παγωνιάς με θερμοκρασία -10^ο το χιόνι ήρθε καλοδεχούμενο για μικρούς και μεγάλους.

Τις υπόλοιπες μέρες ως τις 16/2 συνεχίστηκε η κακοκαιρία με χιόνια στα βουνά και βροχές στα πεδινά. Χωρίς καρναβάλι πέρασαν τις Απόκριες φέτος οι Κονιτσιώτες. Ας ελπίσουμε ότι δε θα συμβεί το ίδιο και του χρόνου.

Ο Σύλλογος Γυναικών Κόνιτσας οργάνωσε αποκριάτικο χορό στην αίθουσα του Δημαρχείου.

Τα νιάτα του χωριού μας (Αγίας Βαρβάρας Κόνιτσας) προοδεύουν. Γιά φέτος εισήχθησαν σε πανεπιστημιακές σχολές:

1. Η δις Κατερίνα Αποστόλη Βυζούρη, Πανεπιστήμιο Ιωαννίνων, Μαθηματικά.

2. Ο Περικλής Μηνά Παπαμιχάλης, Πανεπιστήμιο Θράκης, Τμήμα Ηλεκτρολόγων Μηχανικών. Εύχομαι καλή επιτυχία στις σπουδές των και να τους μοιάσουν οι νεώτεροι φοιτητές.

Ο Πρόεδρος του Δ.Σ.
Βασίλειος Οικονόμου

Αρραβώνες:

Αρραβωνιάστηκαν στην Αθήνα, στις 26/12/90, ο Παύλος Γ. Λούδας και η Αλεξία Χατζηπέμπου από το Τυχερό Έβρου.

- Στα Γιάννινα αρραβωνιάστηκαν, ο Περικλής Τσούκας και η Χριστίνα Βαλερά στις 29/12/90.

Γάμοι:

- Στις 26/12/90 έγινε στην Αγ. Παρασκευή ο γάμος του Χρήστου Γελαδάρη και της Ανθίας Κ. Γκοντούλη.

- Στις 6/1/91 παντρεύτηκαν στην Κόνιτσα, Γεώργιος Κ. Μάρκου και η Χριστίνα Π. Τζάλλα.

- Στις 18/11/90 παντρεύτηκαν στα Γιάννινα ο Δημήτρης Οικονόμου από την Κόνιτσα και η Αθηνά Χατζή.

- Στις 10/11/90 έγινε στα Γιάννινα ο γάμος του Γιάννη Σουλιώτη και της Αγνής Ντάφλη.

- Στην Αθήνα έγιναν οι γάμοι του Κων/νου Αγγέλου και της Βαρβάρας Παγανιά από το Δίστρατο, στις 25-11-90.

- Στις 16-2-91 έγιναν στην Ηλιόραχη οι γάμοι του Χρήστου Γκίκα και της Κατερίνας Ν. Κορτσινόγλου από την Κόνιτσα.

Γεννήσεις:

Ο Βασίλης και η Φωτεινή Γ. Νικολάου απόχτησαν αγοράκι στην Αθήνα στις 29/12/90.

- Ο Σταύρος και η Βάσω Νούλη απόχτησαν στα Γιάννινα κοριτσάκι στις 31/12.

- Στην Κόνιτσα ο Χρήστος και η Κατερίνα Λύτου απόχτησαν αγοράκι.

- Ο Γιώργος και η Σοφία Μπλιάγκα απόχτησαν κοριτσάκι στις 7-2-91.

Θάνατοι:

Πέθανε και κηδεύτηκε στη Μόλιστα η Μαρία Γέγιου στις 11/11-90.

• Την ίδια μέρα, στο Πάπιγγο πέθανε ο Θάνος Χριστοδούλου, ετών 65.

• Στις 12/11/90 πέθανε και κηδεύτηκε στην Κόνιτσα η Αγγελική Χ. Παπαμιχαήλ ετών 93.

• Πέθανε στα Γιάννινα ο Φώτιος Ντάφλης και κηδεύτηκε στην Κόνιτσα στις 10/12/90 σε ηλικία 85 ετών.

• Ο Αλέξανδρος Γκάσιος στα Γιάννινα και κηδεύτηκε στο χωριό του στις 8/12/90. Ηλικία 80 ετών.

• Η Χρυσούλα Γ. Τσανάδη στα Γιάννινα και κηδεύτηκε στις 17/12/90 στο χωριό της το Γανναδιό. Ηλικία 90 ετών.

• Ο Γεώργιος Παπαδημούλης, στα Γιάννινα και κηδεύτηκε την Πρωτοχρονιά στο χωριό του Μόλιστα. Ηλικία 76 ετών.

• Ο Χρήστος Σωτηρούλης από την Πουρνιά πέθανε στα Γιάννινα και κηδεύτηκε στη Βίγλα Άρτας την 1-1-91, σε ηλικία 55 ετών.

• Η Χαρίκλεια Παγούνη πέθανε στην Πλαγιά (Ζέρμα) στις 14-1-91, σε ηλικία 75 ετών.

• Στις 2/2/91 πέθανε ξαφνικά στην Κόνιτσα η Μαριάνθη Α. Παπακώστα ετών 60.

• Την 1/1/91 πέθανε στην Πηγή η Γλυκερία Χατζή 98 ετών.

• Στο Παλαιοσέλι πέθανε στις 12/2 η Αριστέα Β. Τζήμα, ετών 70.

• Στη Θεσσαλονίκη πέθανε στις 19/2 η Σοφία (κόρη) Χροστοφ. Γκαραβέλα από την Καστανέα, ετών 41.

Ο φίλος και συνδρομητής του πε-

ριοδικού μας Γιώργος Τζιάτζιος, που κατάγεται από τη Μολυβδοσκεπάστη, στη μνήμη της συζύγου του Θάλειας, έστειλε για οικονομική ενίσχυση στην « Κ Ο Ν Ι Τ Σ Α »

7.000 δραχμές.

ΣΥΝΔΡΟΜΕΣ – ΕΝΙΣΧΥΣΕΙΣ

	Δρχ.
«ΣΜΟΛΙΚΑΣ» Η.Π.Α.	10.230
Μακάριος Βασίλης Κόνιτσα . . .	1.000
Βάρνας Νικόλαος Κόνιτσα	2.000
Καφετζής Δημήτριος Κόνιτσα . .	2.000
Λιάπης Σπύρος Γεροπλάτανος .	1.000
Γραβάνη Σάνα Λαμία	1.000
Γαζώνας Ευάγγελος Κόνιτσα . . .	1.000
Φασούλης Δημήτριος Αθήνα . .	2.000
Τζιάλλας Φώτιος Κόνιτσα	1.000
Γαϊτανίδης Σπύρος Κόνιτσα . . .	1.000
Λάππας Δημήτριος Ηλιόρραχη	1.300
Βαρβάτης Λάζαρος Κόνιτσα . . .	2.000
Σέρρας Ηλίας Κόνιτσα	500
Πασσιάς Χρήστος Ηλιόρραχη .	1.000
Κόντου Κασσιανή Κόνιτσα	800
Μπεκιάρη-Κυρίτση Ουρανία Κόνιτσα	1.000
Κυρίτσης Γιάννης Κόνιτσα	1.000
Κυρίτσης Νίκος Κόνιτσα	2.000
Δάσκαλος Ιωάννης Καβάσιλα . .	2.000
Παπαγεωργίου Λάμπρος Καστανέα	1.000
Λώλος Ανδρέας Κόνιτσα	1.000
Τσιαλιαμάνης Βασίλειος Ιωάν. .	2.000
Αναγνωστόπουλος Σωτήριος Ιωάννινα	1.500
Μπλιάγκας Ιωάννης Πηγή	1.000
Μπλιάγκας Γιώργος Ξάνθη	1.000
Τόνας Άλκης Θεσ/νίκη	2.500
Κουσιαφές Ανδρέας Πάτρα . . .	1.000
Τριβόλη Ερασμία Θεσ/νίκη . . .	1.000
Μπαλτογιάννη Ευγενία Αθήνα . .	1000
Τσίμας Νικόλαος Αθήνα	1000

Μηλίγκος Θησέας Αθήνα	2.000
Τσίλης Δημήτριος Αθήνα	4.000
Παπακώστας Αθανάσιος	
Θεσ/νίκη	1000
Δούκας Περικλής Αθήνα	1.000
Βουρδούκας Βαγγέλης Μέγαρο	2.000
Ιερ. Σδούκος Χρήστος	
Κεφαλοχώρι	1.000
Μουκοβίνας Κώσ. Μεσοβούνι	1.000
Μπαλτογιάννη Φωτεινή Ιωάννινα	1.000
Ξάνθος Απόστολος Ιωάννινα	1.000
Παπαχρήστου Ανδρέας Κόνιτσα	800
Κρέτσης Σωτήριος Αθήνα	5.000
Παπακώστας Στέργιος	
Θεσ/νίκη	1.000
Μπάρμπας Σωτήριος Αθήνα	1.500
Σίμος Νικόλαος Θεσ/νίκη	1.000
Κατσαμάνη Μαρίκα Πάδες	1.000
Κωτσίνας Κώστας Δροσοπηγή	800
Μπάρμπα Χριστίνα Κόνιτσα	2.000
Νάτσης Παναγιώτης Αθήνα	2.000
Φίλη-Μπατζή Γαλάτεια Αθήνα	1.000
Κώτσικου Αγλαΐα Χαλκίδα	3.000
Αδαμαντίδη Μερόπη Αθήνα	2.000
Αδαμαντίδης Ιωάννης Αθήνα	2.000
Τσίλης Κων/νος Αθήνα	3.000
Τσινασλανίδης Αλέκος	
Φιλιάτες	1.000
Τσιλίφης Σπυρίδων Τράπεζα	1.000
Κοντογιάννης Κων/νος Κόνιτσα	1.500
Παπαδιαμάντης Κώστας	
Θεσ/νίκη	1.500
Λούδας Παύλος Αθήνα	1.000
Αθανασούλης Γεώργιος Αθήνα	5.000
Αναστασίου Βλαδίμηρος	
Αθήνα	2.300
Ζιώγα Αγγελική Ιωάννινα	1.000
Τζήμος Μηνάς Ελεύθερο	1.000

Η Εθνική Τράπεζα Υποκατάστημα ΚΟΝΙΤΣΑΣ προσέφερε για ενίσχυση του περιοδικού μας το ποσό των Δέκα χιλιάδων τετρακοσίων δραχμών (10.400).

	δρχ.
Πηγαδάς Πέτρος Αυστραλία	4.000
Τσάνος Νικόλαος Ιταλία	2.000
Κουτρούλη Ουρανία Αθήνα	1.000
Μούχος Νικόλαος Αθήνα	1.000
Λέτσιος Νικόλαος Ιωάννινα	1.500
Βουρδούκας Αθανάσιος Πηγή	1.000
Κεφάλια Σταυρούλα Αθήνα	1.000
Πασχάλης Γεώργιος Κόνιτσα	2.000
Κίτσιος Απόστολος Αθήνα	1.000
Δημαρέλης Κων/νος Αθήνα	1.000
Θεοδώρου Λάμπρος Αθήνα	1.000
Θεοδώρου Άννα Κόνιτσα	1.000
Θαλασσοχώρη Ελένη Κόνιτσα	800
Γκόνιος Ιωάννης Κόνιτσα	1.000
Κολιός Λεωνίδας Μάζι	1.000
Ζιακόπουλος Απόστολος	
Κόνιτσα	1.000
Τσάνος Δημήτριος Αθήνα	1.000
Τσάγκας Γιάννης Αθήνα	1.000
Ευαγγελίδης Απόστολος Αθήνα	1.000
Τζουμέρκας Παναγιώτης Αθήνα	1.000
Γιάκας Γεώργιος Λάρισα	1.000
Νάτσης Αχιλλέας Αθήνα	1.000
Τρέσκας Κοσμάς Αθήνα	1.000
Χατζής Παναγιώτης Κόνιτσα	1.000
Σκούρτης Δημήτριος Χιονιάδες	1.000
Κωστάκης Βασίλειος Πουρνιά	1.000
Ζώης Θωμάς Αθήνα	1.000
Γαζώνας Κώστας Κόνιτσα	1.000
Κατής Χρήστος Κόνιτσα	1.000
Βλάχος Γιώργος Αθήνα	1.500
Σταυρίδης Δημήτριος Κόνιτσα	800
Ευαγγέλου Δημήτριος Ιωάννινα	2.000
Βαζούκη Ανθούλα Πηγή	1.000
Φαρμάκη - Δαμιανίδου Ειρήνη	
Θεσ/νίκη	1.000
Κεφάλας Θεόδωρος Θεσ/νίκη	1.000
Ζδράβος Δημήτριος Κόνιτσα	1.000
Στέκος Μιχαήλ Αθήνα	2.000
Κωτούλας Όθων Ιωάννινα	1.000
Λάκκας Θεόφιλος Καλλιθέα	1.000

Λάμπρου Γρηγόριος Καλλιθέα	1.000
Πορφύρης Λάμπρος Εξοχή . . .	1,000
Βασάκου Γεωργία Ιωάννινα . . .	1.000
Παπαγιαννόπουλος Ιωάννης	
Ιωάννινα	1.000
Μπάκας Βασίλειος Θεσ/νίκη . .	1.000
Βανδέρας Δημήτριος Κόνιτσα .	5.000
Αναγνώστου Ιωάννης Ιωάννινα .	1.000
Εμπορική Τράπεζα Ελλάδος	
Κόνιτσα	3.000
Παπαμιχαήλ Ιωάννης Αθήνα . .	5.000
Γκότζος Κων/νος Αθήνα	2.500
Γκράσος Γεώργιος Θεσ/νίκη . .	5.000
Ζούκης Μαργαρίτης Αθήνα . . .	2.000
Χούσος Μήλιας Κόνιτσα	3.000

ΓΑΜΟΙ

Στη Βοστώνη των Ηνωμένων Πολιτειών της Αμερικής, παντρεύτηκαν ο συμπατριώτης μας Γιώργος Γιάννη Λυμπερόπουλος με την Αμερικανίδα Ρήφ Αλτόμα.

Στη Βέρνη της Ελβετίας παντρεύτηκαν η συμπατριώτισσά μας Μαριλένα Γιάννη Λυμπεροπούλου με τον Ελβετό Στέφανο Λαζαρόππο.

ξουμε ατόφιο στη δίνη του καιρού μας, για να συνειδητοποιήσουμε και την έννοια ενός αναλλοίωτου φυσικού ενδιαιτήματος; Τίποτε! Αντίθετα, σημείο αναφοράς μας στάθηκε η κατεδάφιση των αξιών. Ακριβώς, γνήσιοι εκφραστές αυτών των υπερκορεσμένων από ρηχότητα και γυχικό υπερπαχυντισμό εποχών, ορισμένοι, βάλθηκαν, ασεβώς προς την φυσική μας κληρομιά, να κακοποιήσουν βαρύτατα την εύδραστη αυτή περιοχή, με «απία» οδό, ή προβάτεια σράτα, που αποπειράθηκαν να διανοίξουν από το σχίσμα του Μέγα Λάκκου Βραδέτου προς την αρημάχητη Άστράκα. Βεβηλώνοντας μ' αυτή την άπταιστη αιγοπροβατική διάλεκτο, τους ιεροπρεπείς αυτούς άμβωνες! Μνημεία δυσυπόστατα για τον υπερφίαλο νανισμό μας, ανυπέρβλητου φυσικού κάλλους! Που όχι μόνο δε στάθηκαν ικανοί να τα εκτιμήσουν, μα ούτε καν υποπεύθηκαν την αισθητική τους αξία! Αλλά, τι να πει κανείς σήμερα για την εποχή μας, όπου ο διαλογισμός κατάντησε λαντζέρης της ευτέλειας!

Θεώρησα αναγκαία την ευσύνοπτη αυτή αναδρομή στο «χρονικό βανδαλισμού της Τύμφης», για να αποκαλυφθεί πανοραμικά στον ενδιαφερόμενο, αλλά ανημέρωτο περιβαλλοντολογικά αναγνώστη, η κερδοσκοπική σκευωρία που μας παρουσιάζεται παραπλανητικά βιτρινισμένη με τη φτηνή στόφα της κτηνοτροφικής έγνοιας! Κ' επί πλέον, να φανεί κατάδηλα, πως ορισμένοι με τις αστόχαστες απαιτήσεις τους για διανοίξεις δρόμων, αφελώς ή σκοπίμως (ποιός ξέρει!), προελείαναν το έδαφος για να μετατραπεί η πεντακάθαρη αυτή περιοχή σε συχαμερό απόστημα **νταμαριών**, με τις ανάλογες βέβαια απογυμνωτικές συνέπειες σφαιρικά για τις ευπαθείς περιοχές!

Είναι σύμπτωση η κατάθεση επτά (7) αιτήσεων για λειτουργία ισαρίθμων νταμαριών στη θέση «Τραγανά» μεταξύ Βραδέτου Τσεπελόβου, εκεί ακριβώς που προηγήθη διάνοιξη δρόμου τάχα για την εξυπηρέτηση των καθημερινά εκλειπωμένων λιγοστών δερινών κτηνοτρόφων (2 ή 3 στάνες).

Ύστερα απ' αυτά τα δολιεύματα και την κατάθεση των 7 αιτήσεων, που διαφάνηκαν πλέον ευκρινώς οι αδιόρατοι στόχοι ορισμένων, όχι στόχοι εύνοιας βέβαια της κτηνοτροφίας, αλλά συνάγεις μυστικών συνομολογιών χρηματοθηρίας, δάθελα να απευθύνω στους διασώτες τούτων των «δρόμων» της Τύμφης τις εξής απορίες, γιατί πιστεύω - όπως και πολλοί εύλογα πιστεύουν - πως κάτι απ' όλα τα τεκταινόμενα εις βάρος των περιοχών, θα εθεάθη στην οδόνη του σπιτιού τους ορίζοντα:

1. Ποιοί είναι - με το αζημίωτο φυσικά - οι ντόπιοι κολαούζοι, ή οι κρυφομέτοχοι των προκείμενων νταμαριών; Είναι δυνατόν οι ξένοι «νταραβερτζήδες» να ε γνώριζαν ως δια μαγείας το γεωγραφικό στίγμα των τοποδεσιών;

2. Ποιός κατάσκαψε σπηλιά στη σκάλα Βραδέτου για ανεύρεση χρημάτων; Μήπως με τη συνέχιση της χρυσοθηρίας καταστραφεί κάνα κομμάτι της παραδοσιακής σκάλας, ή διγεί κάποια τοξωτή γέφυρα; Μας διαφεύγει η περίπτωση της γέφυρας Κόκορη, που κόντευε να καταρεύσει από τέτοια γαζίματα; Ξεχνούμε ότι στο αντίθετο πλάϊ, οι μπουλντόζες κατάφαγαν τον τόπο για ένα κομμάτι δρόμου ούτε 500μ. Η πράξη αυτή ζημιώνει την αρμονική συνοχή της σκάλας, η οποία πρέπει να κατατάσσεται στα νεώτερα μνημεία. Ενημερώνουμε για την ανασκαφή την Αστυνομία και τον Εισαγγελέα, που πρέπει να επιληφθούν.

3. Ποιός έβαλε στο «μάτι την ξενοδοχοποίηση της Μπελόης; (Δρυμός).

Γι' αυτό έγινε προσπέλαση με δρόμο ως ένα σημείο;

4. Μηχανικός διορισμένος στο δημόσιο, από Βραδετινή μητέρα, ενώ δε έχει σχέσεις με το χωριό (κάτοικοι 6) «φαγώθηκε» για το βοσκόδρομο προς την περιοχή των νταμαριών. Τι τον ωθεί άραγε: Να σημειωθεί δε, ότι όλα τα παραπάνω κακοποιούν σημαντικά παρακλάδια της περίφημης χαράδρας του Βίκου!

Νεκρό δέντρο (Καρουτιά Κόνιτσας)

5. «Αεριτζήδες», υπό την «εμπνευσμένη» κηδεμονία σοβαροφανούς και αδρά μισθοδοτούμενου «αναπτυξιολογά» του συρμού, μεθόδευσαν, ή παραδοκούν ακόμη, την «ξενοδοχοποίηση» με θαλασσοδάνεια της χαράδρας Αώου (Εθνικός Δρυμός), με κατασκευή τελεφερίκ, και χιονοδρομικό κέντρο στα οροπέδια της Αστράκας! Μήπως από δαύτους, ή από τους νταμαρτζήδες προωθούνται έμμεσα οι δρόμοι;

Μετά απ' αυτή τη συντονισμένη κιβδηλεία σε βάρος της Τύμφης, νομίζεται πως δ' αφήσουμε, αμαχητί να κατασπαραχθεί η έκπαγλη αυτή περιοχή, καθώς και κάθε απειλούμενο φυσικό μνημείο, από τους κάθε λογής «νεοσελτζούκους»!

Φωκίων Καγάλης
Του Συλλόγου Προστασίας
Ηπειρωτικής Φύσης

ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ ΜΗΛΙΘΙΚΙΩΤΗΣ

ΑΜ. ΕΘΝΙΚΗΣ ΟΔΟΥ ΚΟΝΙΤΣΑΣ - ΚΟΖΑΝΗΣ
ΚΟΝΙΤΣΑ - ΤΗΛ. (0655) 22079

ΕΙΡΗΝΗ ΣΤΑΜΑΤΑΚΗ - ΟΙΚΟΝΟΜΟΥ
ΕΙΔ. ΠΑΘΟΛΟΓΟΣ - ΚΑΡΔΙΟΛΟΓΟΣ
ΔΙΔΑΚΤΟΡ ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟΥ ΔΥΤ. ΒΕΡΟΛΙΝΟΥ

ΕΙΔ. ΘΕΜΙΔΟΣ & ΜΑΡΟΥΣΙ
Α. ΒΑΘΙΑΣ 23
ΕΤΑ: ΔΕΥΤΕΡΑ - ΤΕΤΑΡΤΗ ΤΗΛ. ΙΑΤΡ. 80 24 122
ΠΕΜΠΤΗ 5 - 8 ΜΜ ΤΗΛ. 80 69 013
ΠΑΝΤΕΒΟΥ ΤΗΛ. ΝΟΣ. 68 27 940

Ξενώνας με 39 κρεβάτια - έργο της
Αδελφότητας Κερασοβιτών Αθηνών,
παρουσιάζει στο Κεράσοβο. Τηλεφ. 0655 -
1.307.

Οι ενδιαφερόμενοι μπορούν ν' α-
πευθύνονται και στην Αθήνα: κ. Ζάρα
τηλ. 8026395.

ΣΥΝΕΡΓΕΙΟ
ΔΟΜΙΚΩΝ
ΜΗΧΑΝΗΜΑΤΩΝ
ΚΑΙ ΕΜΠΟΡΙΑ

ΜΠΟΥΛΟΖΕΣ - ΦΟΡΤΩΤΕΣ ΤΣΑΠΕΣ
ΚΟΜΠΡΕΣΕΡ - GRADAR - ΟΔΟΣΤΡΩΤΗΡΕΣ
ΚΑΙ ΜΗΧΑΝΗΜΑΤΑ ΛΑΤΟΜΕΙΟΥ
ΗΛΕΚΤΡΙΚΕΣ ΕΡΓΑΣΙΕΣ - ΣΥΓΚ/ΣΕΙΣ ΓΕΝΙΚΩΣ

ΣΩΤ. ΛΩΤΟΣ & Β. ΧΑΓΖΗΜΕΛΕΠΙΟΥ
ΑΝΤΙΓΟΝΗΣ 40 - ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΠΛΑΤΩΝΟΣ
ΤΗΛ 5138315

ΜΑΙΡΗ ΚΟΥΣΙΟΥ
ΟΔΟΝΤΙΑΤΡΟΣ
Κηφισίας 69
Αμπελόκηποι Αθήνα
ΤΗΛ. 6924394

Δ^ο ΚΩΣΤΑΣ Β. ΝΟΥΤΣΗΣ
ΔΕΡΜΑΤΟΛΟΓΟΣ - ΑΦΡΟΔΙΣΙΟΛΟΓΟΣ
ΥΠΟΧΡΕΩΤΙΚΟΙ ΙΑΤΡΟΙ ΝΟΣΟΚΟΜΕΙΟΥ ΚΑΝΔΡΕΟΥ ΣΥΓΓΡΟΥ*
ΕΠΙΜΕΛ. ΝΟΣΟΚ. ΚΛΟΙΜΩΔΩΝ ΝΟΣΩΝ*

ΙΑΤΡΕΙΟ ΣΟΛΩΝΟΣ 66
(ΑΠΕΝΑΝΤΙ ΑΠΟ ΤΗ ΝΟΜΙΚΗ ΣΧΟΛΗ)
ΤΗΛ. 3602 966 (106 80) ΟΙΚΙΑ ΚΑΙΣΑΝΔΡΑΣ 10
ΔΕΧΕΤΑΙ ΚΑΘΗΜΕΡΙΝΑ 5 - 8 ΜΜ ΑΠΟ ΗΛΙΟΥΠΟΛΗ
ΕΚΤΟΣ ΑΠΟ ΤΟ ΣΑΒΒΑΤΟ ΤΗΛ. 9701 285

ΜΙΧΑΗΛ ΒΑΣ. ΡΕΒΑΣ
ΔΙΚΗΓΟΡΟΣ
ΚΩΝ ΠΟΛΕΩΣ 22
ΤΗΛ. 426 951
ΠΑΤΡΑ

ΔΙΚΗΓΟΡΙΚΟ ΓΡΑΦΕΙΟ
Δημήτριος Ν. Καζαμίας
Εμ. Μπενάκη 24
Τηλ. 3627 - 725

ΠΑΝΑΓΙΩΤΗΣ Γ. ΡΕΝΤΖΟΣ
Χειρουργός Οδοντίατρος

ΑΔΗ Β ΤΗΜΑ ΤΗΛ. ΙΑΤΡΕΙΟΥ 39.817
* ΣΠΙΤΙΟΥ 70.153
καθημερινά: Πρωί 9.30 - 12 — Ακόγισμα 3.0 - 9.30
και Σάββατο 8.30 π.μ. - 1.30 μ.μ. με ραντεβού

ΤΕΧΝΙΚΟ ΓΡΑΦΕΙΟ

ΕΛΕΤΕΣ - ΚΑΤΑΣΚΕΥΕΣ - ΕΠΙΒΛΕΨΕΙΣ
Λεκτρικών - Μηχανικών εγκαταστάσεων

ΒΑΖΟΥΚΗΣ ΑΝ. - ΜΑΤΣΗΣ ΑΘ.

Βείκου 133 - Γαλατσι 111 46
Τηλ. 22 23 727

ΤΟΥΡΙΣΜΟΣ - ΕΚΔΡΟΜΕΣ

ΕΝΟΙΚΙΑΣΕΙΣ ΠΟΥΛΜΑΝ
ΚΡΕΤΣΗΣ ΣΩΤΗΡΙΟΣ

ΤΗΛΕΦΩΝΑ:

3468.976 - 3421.890 , Αθήνα

ΜΙΚΡΕΣ ΑΓΓΕΛΙΕΣ

Ο κ. Γεώργιος Παπαζήσης πωλεί την πα-
τρική του περιουσία στον Αμάραντο Κόνι-
τσας.

Πληροφορίες
Καζαμίας Τηλ 01 - 3627725